

národní
úložiště
šedé
literatury

Použití květinových aranžmá v historických interiérech

Martinek, Jiří; Rabušic, Bohuslav
2021

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-453929>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 06.08.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní [nusl.cz](http://www.nusl.cz) .

Jiří Martinek, Bohuslav Rabušic

POUŽITÍ KVĚTINOVÝCH ARANŽMÁ V HISTORICKÝCH INTERIÉRECH

Použití květinových aranžmá v historických interiérech

Jiří Martinek / Bohuslav Rabušic

2021

Metodika

(osvědčení č. 230 Ministerstva kultury ČR, odboru výzkumu a vývoje, č. j. MK 67378/2021 OVV, sp. zn. MK-S 13137/2017 OVV, ze dne 3. 11. 2021)

Předkladatel výsledku:

Mendelova univerzita v Brně, Zahradnická fakulta, Ústav biotechniky zeleně,
Valtická 337, 691 44 Lednice

Autor předkládaného výstupu:

Ing. Jiří Martinek, Ph.D. / Bohuslav Rabušic

Technická spolupráce:

Ing. Eva Spěváková

Oponent 1: prof. Ing. Ivo Machar, Ph.D., Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta,
17. listopadu 12, 779 00 Olomouc

Oponent 2: prof. Ing. Ján Supuka, DrSc., Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre,
Fakulta záhradníctva a krajinného inžinierstva, Tr. A. Hlinku 2, 949 76 Nitra, Slovensko

OBSAH

1	VSTUPNÍ ÚDAJE	5
1.1	Výzkumná aktivita	5
1.2	Cíl metodiky	5
1.3	Vlastní popis metodiky	5
1.4	Využití metodiky	6
1.5	Zdůvodnění novosti postupu	6
1.6	Popis uplatnění certifikované metodiky	6
2	ÚVOD DO ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY	7
3	METODICKÁ VÝCHODISKA	8
3.1	Odborný rámec	8
3.2	Historie aranžování květin	12
3.2.1	Starověk	12
3.2.2	Dálný východ	14
3.2.3	Středověk	15
3.2.4	Raný novověk	15
3.2.5	Vrcholný novověk	18
3.2.6	Moderní doba 1. poloviny 20. století	19
4	DOPORUČENÉ POSTUPY	25
4.1	Metodický postup tvorby výstavy	25
4.1.1	Idea vzniku výstavy	25
4.1.2	Seznámení se s památkovým objektem	25
4.1.3	Libreto a technický scénář výstavy	28
4.1.4	Nákup květin, floristického a technického materiálu	30
4.1.5	Přeprava květin	31
4.1.6	Ošetření materiálu před výstavou	31
4.1.7	Zásady a specifika pohybu při realizaci výstavy v interiéru památkového objektu	32
4.1.8	Ošetření hotových květinových aranžmá	33
4.1.9	Úklid, nakládka a odvoz materiálu	35
4.2	Příklady aktivit v historických interiérech	36
4.2.1	Gotika	37
4.2.2	Renesance	37
4.2.3	Manýrismus	37
4.2.4	Baroko	39
4.2.5	Rokoko	41
4.2.6	Klasicismus	41
4.2.7	Empír	43
4.2.8	Biedermeier	43
4.2.9	Romantismus	45
4.2.10	Secese	45
4.3	Specializovaný workshop aranžování květin v historickém interiéru	47
5	ZÁVĚR	55
6	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	56
6.1	Seznam publikací, které předcházejí metodice a byly publikovány	59
6.2	Aplikované výstupy	59

Obr. 1: Romantická úprava klasicistního aranžmá ze sušených a umělých rostlin v historické váze s kovovou monturou. Výsledek workshopu studentů v rámci projektu NAKI II. Státní zámek Lednice. | Foto V. Skálová, 2020.

1 VSTUPNÍ ÚDAJE

1.1 Výzkumná aktivita

Ministerstvo kultury České republiky dlouhodobě podporuje projekty studující národní kulturní bohatství z různých oblastí tvůrčí činnosti člověka. V rámci Programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022 (NAKI II) Ministerstva kultury je financován projekt vedený pod kódem DG18P02OVV007 s názvem *Opomíjená témata krajinářské architektury pro potřeby památkové péče*. Projekt svým zaměřením odpovídá aplikovanému výzkumu v oboru AL – Umění, architektura, kulturní dědictví a řešený projekt svými cíli dílčím způsobem naplňuje Globální cíl 2 – Kulturní dědictví, a Specifický cíl 2.1 – Výzkum a jeho uplatnění – kulturní dědictví a území s historickými hodnotami.

1.2 Cíl metodiky

Cílem předkládané metodiky je vytvoření uceleného postupu zaměřeného na práci s živými rostlinami v interiérech objektů s kulturně-historickou hodnotou. Východiskem při její tvorbě byla snaha analyzovat množství dobových materiálů a informací, interpretovat je, ale především upozornit na tento specifický segment lidské činnosti odehrávající se v průběhu historického vývoje lidské společnosti, kterému nebyla doposud v odborných kruzích věnována patřičná pozornost. Výzkum historických souvislostí v oblasti aranžování květin je o to významnější a naléhavější v návaznosti na aktuální požadavky realizace doprovodných akcí vytvářených v rámci prohlídkových tras mnoha památkových objektů, ve snaze přilákat pozornost potenciálního návštěvníka. Snaha o určité zobytnění historického interiéru za pomoci aranžmá z řezaných květin, byť jen na krátkou dobu, je tak stále častějším požadavkem soudobé praxe. Metodika si proto klade za cíl vymezit, definovat a podrobně charakterizovat ucelený soubor činností a postupů vedoucích ke vzniku a prostorovému uspořádání instalací z řezaných květin v interiérech památkových objektů.

1.3 Vlastní popis metodiky

Metodika věnovaná uplatnění květinových aranžmá v památkových objektech je strukturována do sedmi kapitol, z nichž některé jsou dále podrobněji rozčleněny do podkapitol zaměřených na významné tematické okruhy řešené problematiky. Na kapitolu věnovanou vstupním údajům navazuje obecný úvod vymezující řešenou problematiku. V metodických východiscích jsou vysvětleny základní termíny, se kterými je v textu dále pracováno. Stručně je též zmíněn historický vývoj aranžování rostlin od starověku do poloviny 20. století. Těžiště vlastního dokumentu pak tvoří kapitola 4 *Doporučené postupy*, která je zaměřena na vymezení a detailní specifikaci jednotlivých kroků tvorby květinových dekorací v historických interiérech – od vzniku prvotního námětu přes analýzu objektu, tvorbu libreta a zpracování podkladů pro realizaci až po vlastní realizaci a údržbu květinových instalací. Seznam použité literatury je doplněn též o seznam publikovaných výstupů, které předcházely tvorbě této metodiky.

Autory textů metodiky jsou *Ing. Jiří Martinek, Ph.D.*, akademický a vědecko-výzkumný pracovník Ústavu biotechniky zeleně na ZF MENDELU, specializující se na práci s rostlinami v interiéru (výuka předmětů: Interiérové květinářství, Floristický ateliér I.-IV., Zahradnické výstavnictví) a *Bohuslav Rabušic*, samostatně působící florista se specializací na práci s květinami v historických interiérech. Mimo jiné se zabývá též kompletním květinovým servisem pro firmy, realizuje květinové výzdoby plesů, koncertů a dalších společenských událostí. Je spolupracovníkem Národního památkového ústavu a autorem dvou významných projektů, mezinárodní soutěže v aranžování květin *Brněnská růže* a tematických květinových výstav na hradech a zámcích pod souhrnným názvem *Květinová galerie*.

1.4 Využití metodiky

Metodika je pomůckou pro orgány státní správy a odbornou organizaci státní památkové péče (Národní památkový ústav) při usměrňování přiměřeného využití a ovlivňování procesu tvorby doprovodných akcí památky, kde všechny aktivity musí být v souladu se zákonem 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Metodický postup je volně přístupný veřejnosti a jeho aplikováním se předpokládá významná úspora veřejných prostředků spojených jak s realizací vlastní květinové výzdoby historického interiéru, tak při předcházení možným negativním vlivům této aktivity na své nejbližší okolí. Pomáhá tak zabránit nechtěnému poškození či jakémukoli jinému znehodnocení památkového objektu a potenciálním náklady na odstranění vzniklých škod.

1.5 Zdůvodnění novosti postupu

Metodika svým zaměřením a obsahem dílčím způsobem navazuje na již dříve vydaný certifikovaný památkový postup¹, který též řešil problematiku aranžování květin v historických objektech. Jednalo se však výhradně o tvorbu krátkodobých instalací v jejich exteriéru (např. parky, zahrady aj.), kde je práce s rostlinným i technickým materiálem při aranžování květin o poznání jednodušší. Navazuje též na publikace paní PhDr. Miroslavy Novákové-Skalické² komplexněji pojednávajících o aranžování květin v historickém interiéru, které však neobsahují informace důležité pro praktickou realizaci květinové výzdoby. Tento aspekt byl pak dlouhodobě zkoumán a prakticky ověřován v rámci specializovaných kurzů aranžování rostlin³ a množství výstav v památkově chráněných objektech. S ohledem na rostoucí zájem o instalace s živými rostlinami v historických interiérech je možné konstatovat, že předkládaná metodika představuje inovativní počín, který povede k účinnější aplikaci zásad pro bezproblémovou přípravu a realizaci květinových aranžmá v historických interiérech nejen památkově chráněných objektů.

1.6 Popis uplatnění certifikované metodiky

Metodika je určena zejména specializovaným pracovníkům odborné organizace státní památkové péče, kteří dle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, poskytují odbornou pomoc majitelům a správcům kulturních památek a stanovují optimální metodický postup jejich obnovy či ochrany. Využitelná je též pro tvůrce a realizátory specifických aktivit spojených s použitím květin v interiéru a zvláště pak osobám, které se zabývají navrhováním, realizací a péčí o květinové dekorace v historických objektech. Praktické uplatnění najde též v okruhu vlastníků objektů kulturních památek, kteří přemýšlejí o jejich dalším využití či jejich případném zatraktivnění široké návštěvnické veřejnosti. V neposlední řadě může být metodika využita posluchači studijních programů či oborů věnovaných floristické tvorbě jako studijní materiál rozšiřující povědomí o aranžování rostlin v historických interiérech.

---

1 MARTINEK, J. a H. GÁLOVÁ. *Dočasné instalace v památkách zahradní a krajinářské architektury*. Památkový postup. Číslo předpisu: Osvědčení č. 13, č.j. MK 21033/2016 OVV, Sp.Zn. MK-S 519/2011 OVV. 24.03.2016. Dostupné z: http://web2.mendelu.cz/zf_563_krarch/1.5.1_PAM-POSTUP_Docasne-instalace-v-pamatkach-ZaKA/Pam-postup_Docasne-instalace-v-pamatkach-ZaKA.pdf

2 NOVÁKOVÁ-SKALICKÁ, M. *Květiny v historickém prostředí a jejich aranžování*. Ústí nad Labem: Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody, 1987, 25 s.; NOVÁKOVÁ-SKALICKÁ, M. *Květiny v historickém prostředí*. 1. vyd. Brno: Památkový ústav, 1993. 9 s.

3 RABUŠIC, B. *Dějiny aranžování rostlin*. [Výukové CD]. Šlapanice, 2005.

2 ÚVOD DO ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY

Česká republika je v evropském kontextu výjimečná⁴ mimořádným počtem hradů, zámků a dalších památek, které jsou dnes zpřístupněné široké veřejnosti. K významnějšímu zpřístupňování památkových objektů veřejnosti došlo po roce 1918, kdy se řada významných hradů a zámků (např. Karlštejn, Konopiště, Lány, Průhonice aj.) stala majetkem státu. K další vlně zpřístupňování docházelo především po druhé světové válce na základě konfiskátů. I přes mnohdy dramatické poválečné události spojené s přesuny inventářů mezi objekty, jejich archivací v depozitářích či v nejhorším případě jejich zánikem, si množství historických objektů ve svých interiérech zachovalo bohatou uměleckou výzdobu. Ta je dnes významným historickým dokladem vývoje kultury obytných interiérů⁵, vkusu i vzdělanosti jeho tehdejších uživatelů. Původní mobiliář i další umělecké sbírky představují svým návštěvníkům esteticky velmi přitažlivé součásti interiérů a současně jsou též autentickými doklady vývoje každého historického objektu. Dlouhodobá odpovídající péče o takové celky a jejich správná prezentace návštěvníkům však zahrnuje velmi významná specifika a zákonitosti⁶, které též ovlivňují tvorbu doprovodných instalací pracujících s květinovou výzdobou v historickém interiéru. Jednou z jejich nejvýznamnějších a nejvíce střežených hodnot se tak stává jejich autenticita, která musí být při jakékoli doplňkové aktivitě v historickém interiéru ctěna a zachovávána.

Květiny se s rozvojem společnosti z mnoha důvodů stávají velmi žádoucím doprovodným prvkem historických interiérů. Jednou ze zásadních pohnutek při uplatňování květinových aranžmá je zvýšení atraktivity prohlídkových okruhů. Současný návštěvník dnes stále více očekává, že kromě přehlídky uměleckých artefaktů a dobového mobiliáře též zažije určité přiblížení atmosféry každodenního života dob dávno minulých.⁷ Jedním z prvků, který bezpochyby dokáže interiér zobytnit či mu dodat určitou náladu, je právě květinové aranžmá, byť to často bývá jen po relativně krátkou dobu. Zkrášlování obytného prostoru květinou a obdiv člověka k ní je jistě stejně starý jako lidstvo samo. Pomíjivá krása květin způsobí, že pohled na květinové aranžmá nikdy a nikomu nezevšední. Naopak, uspokojuje naši vrozenou touhu po kráse a harmonii. Při prezentaci květin v historickém prostoru se setkává krása přírody s uměním našich předků, a pokud se ve výsledném díle snoubí dobou inspirovaný sortiment, adekvátní kompozice i nádoba, je výsledné aranžmá atraktivním doplňkem historického interiéru.

Pokud se správce či majitel rozhodne pro doplnění svých historicky cenných interiérů květinovou výzdobou, ať už krátkodobou nebo sezónní, musí si být předem vědom nejen všech přínosů, ale i případných rizik spojených s použitím rostlinného materiálu v nich. Tvorba květinových aranžmá však klade celou řadu požadavků na specifické znalosti a dovednosti i na svého tvůrce. Aranžér při své práci v tomto typu interiéru potřebuje, kromě teoretických znalostí i praktických dovedností důležitých pro bezchybné zvládnutí floristického řemesla, též důkladné studium a poznání historických pramenů a souvislostí řešeného prostoru. Další neméně důležitá je znalost všech pravidel a zásad vyplývajících z pohybu v historicky cenných interiérech při vlastní realizaci květinových dekorací. Na základě mnohaletých zkušeností autorů s prací v historickém prostředí a důkladné analýze dosud realizovaných příkladových projektů byl sestaven tento metodický postup, jenž si klade za cíl bezproblémově provést svého uživatele všemi úskalími i radostmi práce s květinami v historickém interiéru.

4 BOBEK, K., I. BYDŽOVSKÁ et al. *Metodika tvorby interiérových instalací a reinstalací*. Praha: Národní památkový ústav, 2011, 191 s. Odborné a metodické publikace, svazek 40. ISBN 978-80-87104-86-6.

5 LUKÁŠOVÁ, E. *Zámecké interiéry: pohledy do aristokratických sídel od časů renesance do doby první poloviny 19. století*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2015. 349 s. ISBN:978-80-7422-372-3

6 BOBEK, K., I. BYDŽOVSKÁ et al. *Metodika tvorby interiérových instalací a reinstalací*. Praha: Národní památkový ústav, 2011, 191 s. Odborné a metodické publikace, svazek 40. ISBN 978-80-87104-86-6.

7 NOVÁKOVÁ-SKALICKÁ, M. *Květiny v historickém prostředí a jejich aranžování*. Ústí nad Labem: Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody, 1987. 25 s.

3 METODICKÁ VÝCHODISKA

3.1 Odborný rámec

Historický interiér patří ke svébytným typům veřejného či soukromého interiéru, k jehož hlavním funkcím dnes patří především prezentace architektonického prostoru, uměleckého slohu, originality provedení či životního stylu jeho uživatele v určitém historickém období. Z hlediska společensko-historické hierarchie⁸ je možné identifikovat interiér sakrální, panovnický, aristokratický, měšťanský a lidový. Pokud budeme interiér posuzovat z hlediska vývoje výtvarného umění, je důležitá především jeho zařaditelnost v rámci historických slohů. Příprava instalací v památkových interiérech proto vyžaduje značné teoretické i praktické znalosti z oblasti vývoje architektury, dějin umění, historie, archivnictví a částečně též sociologie a psychologie. Tvorbě interiérových instalací v rámci památkových objektů se velmi podrobně věnuje řada odborných publikací⁹ a metodik.¹⁰

Z pohledu památkové péče je při tvorbě interiérových instalací velmi důležitá jejich **autenticita**. Ta je dnes v širším pojetí chápána *jednak jako materiální, fyzická pravost, zároveň však i jako pravost pramenící z věrohodných historických informačních zdrojů a jejich objektivní vědecké interpretace*.¹¹ Zachování principu autenticity je základem soudobých instalací v našich památkových objektech. Tento způsob prezentace spočívá v přednostním uplatnění autochtonních složek výbavy historických interiérů, které mohou být dále doplněny adekvátními artefakty plně odpovídajícími dobovým zvyklostem. Pramen poznání historického kontextu řešeného objektu spočívá ve studiu všech dostupných historických archivních i novodobých materiálů. V archivních fondech bývají uloženy především:

- soupisy dobových inventářů z fondu rodových archivů a ze souboru fideikomisních statků,
- stavebněhistorické a interiérové průzkumy (plánová dokumentace s půdorysy a určením funkce jednotlivých místností),
- dokumenty obrazového charakteru v podobě kreseb či maleb, mnohdy od aristokratických uživatelů zobrazovaných interiérů,
- detailní fotografické záznamy, které byly pořizovány v druhé polovině 19. a během 20. století,
- zachovaná dobová korespondence příslušníků šlechtických rodin s popisem obývaného prostředí nebo soubory účtů a písemností souvisejících s někdejšími provedenými pracemi v interiérech sídel.

Studiem všech výše uvedených historických pramenů lze tedy analogicky doplnit původní vybavení interiéru z bohatých depozitářů. Tyto analogie však musí být důkladně studovány a interpretovány. Je nutné mít též na paměti, že každá památka je osobitá a liší se též míra její autenticity, a to především s ohledem na množství pozdějších dodatečných, často až devastačních zásahů.

8 BOBEK, K., I. BYDŽOVSKÁ et al. *Metodika tvorby interiérových instalací a reinstalací*. Praha: Národní památkový ústav, 2011, 191 s. Odborné a metodické publikace, svazek 40. ISBN 978-80-87104-86-6.

9 LUKÁŠOVÁ, E. *Zámecké interiéry: pohledy do aristokratických sídel od časů renesance do doby první poloviny 19. století*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2015. 349 s. ISBN:978-80-7422-372-3; ŠTAJNOCHR, V. a V. SKÁLOVÁ. *Prostřený stůl na hradě Pernštejn : stolování na velmožském sídle Pernštejnů v 15. a 16. století : stolování na hraběcím sídle Mittrowských z Nemyšle v 19. a 20. století*. Kritický katalog k tematické instalaci na Státním hradu Pernštejn. Praha: Národní památkový ústav, 2016. 223 s. ISBN 978-80-7480-064-1.

10 BOBEK, K., I. BYDŽOVSKÁ et al. *Metodika tvorby interiérových instalací a reinstalací*. Praha: Národní památkový ústav, 2011, 191 s. Odborné a metodické publikace, svazek 40. ISBN 978-80-87104-86-6.; LUKÁŠOVÁ, E. a V. OTAVSKÁ. *Aristokratický interiér doby baroka ve světle historických inventářů*. Praha: Národní památkový ústav, 2015, 170 s. Odborné a metodické publikace, svazek 79. ISBN 978-80-7480-055-9.

11 BOBEK, K., I. BYDŽOVSKÁ et al. *Metodika tvorby interiérových instalací a reinstalací*. Praha: Národní památkový ústav, 2011, 191 s. Odborné a metodické publikace, svazek 40. ISBN 978-80-87104-86-6.

Výstavní tvorba je estetickou tvůrčí činností, která vede k uspořádání jedinečného komunikačního výstavního prostoru, jenž přispívá k informovanosti svého publika a vytváří optimální prostorové podmínky k pochopení hlavního tématu.¹² Výstavní prostor je tedy specifickým druhem interiéru či exteriéru, ve kterém se zmíněná tvůrčí činnost odehrává. Doplnění historických interiérů květinovými aranžmá je ve své podstatě velmi specifickou odnoží **zahradnického výstavnictví**, které při své činnosti pracuje s rostlinným materiálem.

Vlastní **příprava výstavy** sestává ze základních **kroků**, které mají svou posloupnost a slučují se **do čtyř ucelených fází**, při nichž vznikají výstupy potřebné k její realizaci. V závislosti na rozsahu výstavy je možné některé fáze sloučit, popř. některé výstupy těchto fází zjednodušit. Pro tvorbu výstav v historických interiérech je důležitá především tvorba námětu, na to navazující libreto prohloubené o část projektu zabývající se podrobným rozpočtem důležitým pro tvorbu aranžmá. Vlastní realizace pak probíhá na základě práce tvůrčího kolektivu floristů, kteří jsou detailně obeznámeni s libretem výstavy, pod autorským dozorem jeho tvůrce. Existují také další dílčí kroky, které vedou k zajištění adekvátní propagace, orientace a informovanosti návštěvníka. Důležitá je též rozvaha nad doplňkovými a doprovodnými programy, které se uskutečňují v průběhu celé přípravy mimo vymezené fáze.

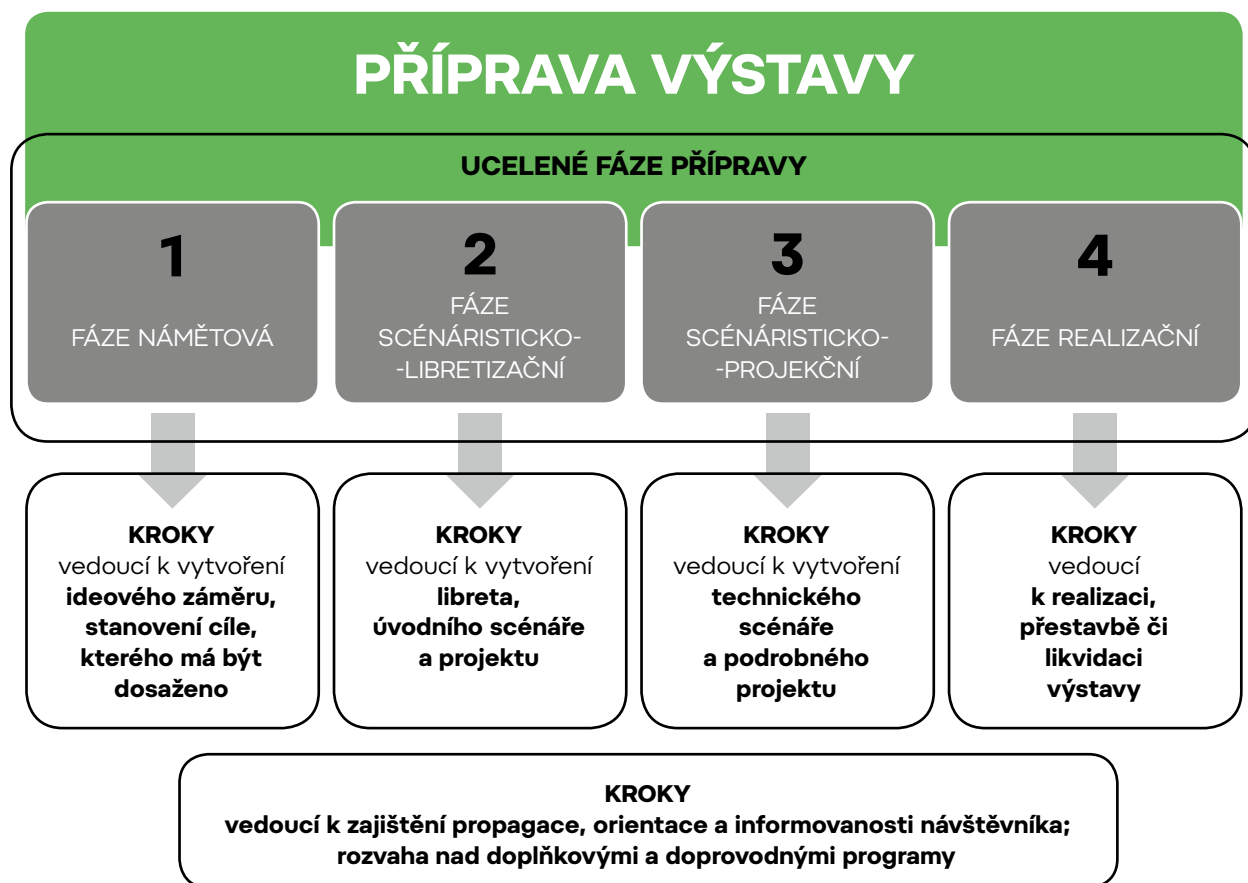

Schéma č. 1 – Popisuje jednotlivé postupné fáze tvorby výstavy, které mohou být ve zjednodušené formě aplikovány též pro potřeby vytváření výstavy květinových aranžmá v historickém interiéru.

12 OTRUBA, I. Zahradně architektonická tvorba: část Zahradnické výstavnictví. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 1999. 58 s. ISBN 80-7157-363-9.

Při koncepci floristických dekorací v rámci výstavního prostoru je nutné dbát především na bezproblémový provoz návštěvníků v prostoru, zejména na jejich bezpečnost. Je nutné volit taková řešení, která nebudou vyvolávat tlak na výměny autentických prvků vybavení či na změny, které by poškodily a degradovaly historické interiéry a jejich atmosféru. Důležité a neopominutelné je včasné projednání a odsouhlasení libreta výstavy příslušným výkonným orgánem státní památkové péče, zřizovatelem nebo majitelem.

Aranžování rostlin patří k oborům lidské činnosti, které jsou považovány za umělecké¹³. Bez vrozeného talentu k vnímání krásy, harmonie barev a tvarů nelze vytvořit kvalitní floristická díla. Rozhodně však též není možné tvořit bez odpovídajících znalostí teorie¹⁴, používaných floristických technik¹⁵, bez znalosti vhodného rostlinného, technického a dekoračního materiálu či neustálého procvičování sebe sama v tomto umění.

K důležitým aspektům tvorby květinových aranžmá v historickém interiéru patří především **vhodný výběr květin** a také slohu odpovídající **výběr nádoby**. Aktuální nabídka květin přináší svému tvůrci široké možnosti, jak ztvárnit, v současnosti pěstovanými druhy a jejich kultivary, květinová aranžmá charakteristická pro jednotlivá období. Ačkoli se ve většině případů pěstovaly jiné kultivary než dnes, není problém analogickým výběrem květin ze sortimentu dostupného na dnešním trhu ztvárnit estetický a prostorový výraz či celkový dojem z květinových aranžmá jednotlivých historických slohů. Pro **autentický vzhled aranžmá** by bylo ideální aranžovat květiny přímo do originálních historických nádob. Tento přístup však s sebou přináší mnohá úskalí v podobě omezeného množství takto přístupného inventáře, jeho vysokou zranitelnost, křehkost a malou odolnost při přesunech. Objevuje se též možnost výskytu skrytých prasklin nebo vyšší povrchová i vnitřní pórovitost, a z toho plynoucí nežádoucí vodopropustnost. Z těchto důvodů dáváme při výběru nádob ve většině případů přednost kvalitně vyrobeným replikám, a to jak po stránce estetické, tak i materiálové. Tyto historizující nádoby, vyrobené z keramiky, kameniny, kovu, skla nebo i plastu, můžeme v případě potřeby povrchově upravit pomocí patinovacích přípravků odpovídající barvy či povrchové textury.

Pro zvýraznění květinových aranžmá ne vždy vystačíme s nádobami umístěnými na mobiliáři, případně se stojany postavenými na podlaze. Proto je možné vhodným výběrem prostorových dekorací stylově adekvátního výrazu vytvořit určité kulisy, pomocí nichž květiny vyzvedneme, zdůrazníme a tím více přiblížíme návštěvníkům. K tomu nám slouží různě sestavené stoly či zvyšovací prvky, skryté pod drapériemi z látek. **Při volnější inspiraci slohovým obdobím** je též možné v určitých případech a na vhodných místech pracovat s maketami fontán, gotických lomených oken či barokních kočárů. Výběr takového prvku však musí vycházet z historického kontextu místa (např. inspirace nástrojnými freskami, historií objektu atd.) a jeho zpracování musí být provedeno vkusně a s důrazem na kvalitu použitých materiálů a celkového provedení. Tyto prostorové výrazové prostředky umožní ztvárnit květinovou výstavu působivěji a zvýšit atraktivitu květinových exponátů pro své návštěvníky.

---

13 BERRALL, J. S. *A History of Flower Arrangement*. London: Thames and Hudson Ltd., 1969. 175 s.

14 BITTNEROVÁ, M., M. DOPITA, O. FOJTÍKOVÁ et al. *Floristika: učebnice floristiky v podání předních českých floristů*. Praha: Profi Press, 2011. 406 s. ISBN 978-80-86726-43-4.; KOLEKTIV AUTORŮ. *Floristika: díl I*. Děčín-Libverda: Střední škola zahradnická a zemědělská A. E. Komerse, 2007. 238 s. ISBN 978-80-239-8922-9.; KOLEKTIV AUTORŮ. *Floristika: díl II*. Děčín-Libverda: Střední škola zahradnická a zemědělská A. E. Komerse, 2007. 471 s. ISBN 978-80-239-8923-6.

15 Tamtéž; HAAKE, K. *Floristické techniky: materiály, nářadí, postupy*. Praha: Profi Press, 2013. 153 s. ISBN 978-80-86726-55-7; DILIGENT, S. a W. MAZUCH. *A Guide to Floral Mechanics*. Diligent & Mazuch, 2020. 100 s. ISBN 183803370X.

2	3
4	5

Kytice a její vyobrazení v umění jednotlivých období vývoje lidské společnosti.

Obr. 2: Autor neznámý. Pět svazků květin. Anglie, okolo 1190–1200, iluminace, temperové barvy a plátkové zlato, formát: 119 × 170 mm. | Getty Museum, Ms. 101 (2008.3), fol. 40.

Obr. 3: Sir John Fastolf. Panna a dítě v kalichu květu. Francie/Anglie, okolo 1430–1440, iluminace, tempera, plátkové zlato a inkoust na pergamenu, formát: 121 × 92 mm. | Getty Museum, Ms. 5 (84.ML.723).

Obr. 4: Joris Hoefnagel. Květinová aranžmá s pávem, motýly a hmyzem. Vlámsko/Maďarsko, 1591–1596, iluminace, akvarelové barvy, zlatá a stříbrná barva, inkoust, formát: 166 × 124 mm. | Getty Museum, Ms. 20 (86.MV.527), fol. 85.

Obr. 5: Jan van Huysum. Váza s květinami. Holandsko, 1722, olej na desce, formát: 803 × 610 mm. | Getty Museum, 82.PB.70.

Digitální podklady k obrázkům 2 až 5 poskytnuty s laskavým svolením Getty's Open Content Program. Digital image courtesy of the Getty's Open Content Program.

Důkladná znalost **historie aranžování rostlin** je při floristické tvorbě v historickém prostředí obzvláště důležitá. Čím více se pohybujeme proti proudu času, tím méně existuje písemného nebo obrazového materiálu, který by dokumentoval celkový vzhled a složení květinových aranžmá vytvářených v jednotlivých epochách vývoje lidské společnosti. Krása květin odnepaměti jistě člověka okouzlovala, ať už se nacházel kdekoli, kde se v jeho okolí objevovaly květiny. Na základě dochovaných informací je možné vymezit **dvě ohniska**¹⁶ důležitá pro vývoj umění aranžování květin jako takového. Jedno se nachází **v oblasti Dálného východu** a druhé se intenzívně vyvíjelo **v oblasti Evropy**. Každé z nich je založeno na odlišných tvůrčích principech. Tvůrci v Číně a později i v Japonsku přistupovali k aranžování rostlin ovlivnění filozofií, náboženstvím a citlivým přístupem ke každé individuální rostlině. Na rozdíl od Evropy, kde tvůrci jednoznačně inklinovali k dekorativním hodnotám květinových aranžmá. Oba tyto principy se v průběhu historického vývoje aranžování květin v interiérech Evropy setkaly a projevovaly.

3.2 Historie aranžování květin

Květina si svou křehkostí, půvabem, vůní a nekonečnou škálou tvarů a barev podmanila člověka v každé etapě vývoje lidské společnosti. Podoba architektury, interiérů, oděvů a umění se projevila i v náhledu na květiny, které měly v jednotlivých obdobích různý význam i uplatnění. První cílevědomé používání květin můžeme klást pravděpodobně do souvislosti se vznikem kultu různých božstev, kterým člověk okrasné rostliny obětoval.¹⁷ Památky mnoha starých kultur nám podávají jasné důkazy, že lidé byli vždy vnímaví ke krásám přírody a květiny se staly nevysychajícím zdrojem inspirace i pro další oblasti tvůrčí činnosti člověka.

3.2.1 Starověk

Historické prameny¹⁸ nás vedou do **starověkého Egypta**, kde malby a basreliéfy stylizovaných květů leknínů, lotosů, papyrusů a palmových listů na nádobách i stěnách věkovitých staveb svědčí o výrazné oblibě květin již před tisíci lety. Z bohatě zdobených náhrobků se dozvídáme¹⁹, jak v těchto dobách vypadaly květinové vázy, čím byly aranžovány a k jakým účelům byly používány. Na hodovních stolech se objevovaly misky s květinami, vzácné zlaté a stříbrné vázy naplněné lotosovými květy se nosily v průvodech a byly obětovány jako hold. Stejně květy pak byly nalezeny jako součást dekorace malých obětin doprovázejících zesnulého na onen svět, a to v podobě drobných majolikových váziček s úzkými hrdly, které podepíraly křehké stonky lotosů. Tento typ vázy s oporami pro aranžování jednoho květu se objevuje i u dalších kultur, např. v oblasti Persie nebo později i v Holandsku při aranžování tulipánů.²⁰

Květiny patřily ke každodennímu životu starověkých Egyptanů. Ústředním prvkem tehdejší zahrady se stával bazén s kvetoucími lekníny a příslušníci vyšších vrstev se učili²¹ nejen základům zahradnictví, ale i vázání kytic. Oblíbené též byly věnečky, čelenky a girlandy z květin pro dekorování živých osob nebo jako oběť. Nálezy na pohřebních čelenkách a květinových náhrdelnících svědčí o oblibě narcisů, kopretin, chrp, kosatců a listů olivovníku. Kytice vysoké jako lidská postava vázané z papyrusů, leknínů a máků se používaly jako obětní dary a upravovaly se do váz tvaru leknínového květu.

---

16 BERRALL, J. S. *A History of Flower Arrangement*. London: Thames and Hudson Ltd., 1969. 175 s.

17 BITTNEROVÁ, M., M. DOPITA, O. FOJTÍKOVÁ et al. *Floristika: učebnice floristiky v podání předních českých floristů*. Praha: Profi Press, 2011. 406 s. ISBN 978-80-86726-43-4.

18 HOMOLOVÁ, E. *Vazačský materiál a jeho použití v historickém vývoji vazby a aranžování květin*. Brno, 1973. 59 s. Diplomová práce. Vysoká škola zemědělská. Vedoucí diplomové práce Jaroslav Machovec.

19 BERRALL, J. S. *A History of Flower Arrangement*. London: Thames and Hudson Ltd., 1969. 175 s.

20 Tamtéž.

21 HOMOLOVÁ, E. *Vazačský materiál a jeho použití v historickém vývoji vazby a aranžování květin*. Brno, 1973.

Oblíbenou květinou byla lilie, která se do Egypta dostala pravděpodobně z **Mezopotámie**. O používání lilií svědčí nález reliéfu na královském trůnu v Asuánu z roku 2500 př. n. l. Z dochovaných historických pramenů též víme, že právě lilie a lekníny si nechávala královna Kleopatra sušit ve žhavém pouštním písku. Její další oblíbenou květinou byla růže, jejíž okvětní plátky si nechávala ve svém paláci v silných vrstvách sypat na podlahy. Růže, které se dostaly do Egypta kolem roku 1500 př. n. l. přes Řecko z Dálného východu, byly přirychlovány ve vytápěných záhřevnách a staly se již v té době předmětem obchodu. Důležitá byla růže damascenská, která se používala pro svoji opojnou vůni k výrobě růžového oleje.

Nejvyšší úcty se ovšem růži dostalo v **Persii**, která byla nazývána rajsou růžovou zahradou. Zahradnímu umění se Peršané naučili pravděpodobně od obyvatel **Asyrie**. Aranžování květin bylo v Persii značně rozšířené. Používaly byly převážně květiny na krátkých stoncích (tulipány, narcisy a jiné cibuloviny), upravené do pestrých pravidelných ornamentů, z nichž lze odvodit souvislost s perskými koberci. Dominantou takto upravených květinových aranžmá však byly květiny vyššího vzrůstu (lilie, růže, kosatce), které tak patrně znázorňovaly oázu nebo pramen vody ve vyprahlých stepích. Další důkazy o oblíbenosti květin u starých národů nám přinášejí kamenné reliéfy v Mezopotámii, na nichž jsou zobrazeny květy růží, kosatců a palmy datlové, a nástěnné malby v Ninive ze 7. stol. př. n. l. s liliemi. Velmi cennými doklady o používání květin starými národy jsou malby z ostrova **Kréta** z 2. tisíciletí př. n. l., jimž vévodí květy šafránu, a nádoby z roku 1100 př. n. l., na nichž je vyobrazena lilie a řebčik.

Z doby **antického Řecka a Říma** se dochovalo velké množství dokladů o používání květin. Kolem 6. stol. př. n. l. poznamenal celý helénský život zvyk zdobit se květinami při bohoslužebných obřadech a při hostinách. Tento zvyk patrně východního původu se velice rychle stal součástí kultury těchto národů. Z vazačských prací, které se používají dodnes, se setkáváme zejména s věnci (*corona*), festony a girlandami. Pro slavnostní průvody se zhotovovaly též kytice na tyčích (*fasciculus florum*) používané při světských slavnostech. Věnce se věšely na dveře při narození dítěte, řecké a římské nevěsty si jimi zdobily vlasy. K jejich zhotovení se používaly především růže, hyacinty a lilie, doplněné vavřínem, myrtou, břečťanem či olivovníkem. Je třeba zdůraznit, že oba starověké národy měly na používání květin jiný pohled. Řekové zdobili věnci a girlandami především posvátné háje, oltáře a chrámové sloupy, čímž vytvářeli důstojné prostředí pro svá řečnická vystoupení a filozofické rozpravy, celkově pak přistupovali ke květinám s větší graciézností. Naopak Římané, preferující spíše úspěch na poli válečném a sportovním, kladli vavřínové věnce na hlavy úspěšných vojevůdců. Ulice měst při oslavách svých božstev zaplavovaly tisíce květů.

Lilie, hyacinty, fialky, karafiáty, šafrány, ostrožky, máky, sasanky, laskavce a zejména růže, které byly znakem urozenosti, se spolu s bohatou nabídkou hroznového vína a jiného středomořského ovoce pravděpodobně nearanžovaly do váz, ale do košů pro výzdobu interiérů. Historické prameny jen zcela výjimečně zobrazují vázu s aranžovanými květy, pokud se váza objevila, byla naplněna výhony dřevin, nejčastěji olivovníku.²² Růže, kterou antická básnička Sappó prohlásila královnou květin, byla květinou nejoblíbenější. Díky příznivým klimatickým podmínkám se v Řecku pěstovala i růže galská, považovaná za nejstarší²³ růži Evropy. Na sklonku antického období ovšem překročilo používání květin únosnou estetickou a etickou hranici, a to hlavně za vlády císaře Nerona, pro jehož slavnosti a hostiny musely být květy růží k dispozici v obrovském množství. Na rozlehlých plochách italské Kampánie se zakládaly růžové plantáže a v zimním období byly přiváženy z Egypta přes Středozevní moře přirychlované růžové květy, které byly vyvažovány zlatem. Při císařských hostinách byly okvětní plátky růží a listy vavřínu vystlány podlahy a na hodovníky byly okvětní plátky růží a jiné květy sypány z teras a ochozů, též hodovní tabule jimi byly bohatě pokryty. Se zánikem Římské říše končí jedna z významných epoch aranžování květin v dějinách lidstva.

22 BERRALL, J. S. *A History of Flower Arrangement*. London: Thames and Hudson Ltd., 1969. 175 s.

23 SUS, J., J. ŽLEBČÍK a J. ROD. *Svět růží*. Olomouc: Agriprint, 2013. 448 s. ISBN 978-80-87091-45-6.

Poněkud odlišný styl aranžování květin se vyvinul po rozpadu Římské říše v **Byzantské říši**²⁴. Orientální zvyky ovlivnily i tuto oblast života. Symetrická, kuželovitá aranžmá zhotovovaná z pestrobarevných květů a plodů byla vkládána do váz, kalichů a mís ze skla, bronzu a drahých kovů. Okraje nádob byly zdobeny plody a listy révy vinné, nezřídka byla tato aranžmá doplněna květy vyrobenými z drahých kovů a polodrahokamů.

3.2.2 Dálný východ

V kulturním životě národů Dálného východu měly květiny a jejich úprava po potřeby výzdoby interiéru poněkud odlišnou podobu a význam. Kolébkou aranžování květin je bezesporu Čína, která je nesmírně bohatá na flóru a pozoruhodné přírodní scenérie. Zdejší umělci a filozofové opěvovali podstatu krásy přírody, což dokazují první květinové motivy, které od 1. století n. l.²⁵ nalzáme v jejich tvorbě. Velký rozmach využití květin nastal s rozšířením buddhismu, který se projevoval především výzdobou domácích i chrámových oltářů. Na rozdíl od evropského pojetí krásy je smysl kompozice z květin ukryt v jeho filozofickém a symbolickém kontextu, který oceňuje univerzální princip krásy jako takové. Tvůrci obdivovali dokonalost jednotlivých okvětních plátků, vnímali své pocity při zrcadlení koruny stromů na vodní hladině a přemítali o půvabech v proměnách rostlin během ročních období. To vše utvářelo naprosto odlišný přístup k aranžování květin. V 6. století n. l. se toto umění rozšířilo spolu s buddhismem dále do Japonska, kde je od 8. stol. n. l. spojováno s celosvětově rozšířeným termínem – **ikebana**.

Nejdůležitějším rysem ikebany je asymetrie, která dává vyniknout půvabu jednotlivých květů nebo přirozeně ladné křivce stonku. K nejvíce používaným rostlinám patří zvláště květy chryzantém, kosatců, narcisů, pivoňek, lotosů či kamélií, významné jsou též zajímavě tvarované rozkvetlé výhony broskvoní, meruněk a slivoní nebo výhony stálezelených borovic, cedrů, cypřišů a bambusů. Při vlastní tvorbě ikebany se využívá množství pomůcek a technik, které se odvíjejí od jejího typu. Pečlivě vybraný rostlinný materiál, vhodná nádoba a okolní prostředí, kde je ikebana umístěna, jsou považovány za jeden nedělitelný celek.²⁶ Je též nutné zohlednit mnoho pravidel, která jsou často velmi složitě kombinována a vyžadují proto velmi zkušeného a odborně poučeného tvůrce. V průběhu staletí se v Japonsku objevilo na pět tisíc škol (k nejznámějším patří např. Ikenobo, Ohara, Sógetsu, Korjú aj.), z nichž každou vedl vážený učitel sensei, který zdokonaloval své žáky v mistrovství aranžování určitého typu ikebany k naprosté dokonalosti. K základním typům patří MORIBANA, NAGEIRE, SEIKA a tzv. volný styl, existují však desítky dalších typů a jejich modifikací, které se lišily dle pojetí jednotlivých škol. K historicky významným patří RIKKA, konstrukčně složitá aranžmá, které se záhy po proniknutí buddhismu do Japonska začíná objevovat po stranách oltářů v tamějších chrámech. V průběhu času docházelo ke zjednodušování a modernizaci většiny typů ikebany, což souviselo se vzrůstající oblibou aranžování květin ve světském prostředí. V druhé polovině 20. století se nakonec objevil tzv. volný styl, ve kterém byla zrušena veškerá formální pravidla aranžování ikebany.

Pro Evropana není jednoduché hovořit o ikebaně, neboť její vznik ovlivňuje řada filozofických a symbolických souvislostí, které jsou mnohdy obtížněji pochopitelné. S jistotou lze však říci, že Evropa byla během svého vývoje kulturou Dálného východu pravidelně okouzlována. Vzpomeňme na čínské budoáry a sbírky kuriozit z 18. století, sběratelství asijských rostlin a četné publikace o novinkách²⁷

---

24 HOMOLOVÁ, E. *Vazačský materiál a jeho použití v historickém vývoji vazby a aranžování květin*. Brno, 1973. 59 s. Diplomová práce. Vysoká škola zemědělská. Vedoucí diplomové práce Jaroslav Machovec.

25 BERRALL, J. S. *A History of Flower Arrangement*. London: Thames and Hudson Ltd., 1969. 175 s.

26 MARTINEK, J. Ikebana. In: BITTNEROVÁ, M., M. DOPITA, O. FOJTÍKOVÁ et al. *Floristika: učebnice floristiky v podání předních českých floristů*. Praha: Profi Press, 2011. s. 212-219. ISBN 978-80-86726-43-4.

27 CONDER, J. *The flowers of Japan and the art of floral arrangement*. London: Sampson Low, Marston & Company, Ltd., 1892. 276 s. Dostupné z: <https://www.biodiversitylibrary.org/item/83191>

přicházejících do Evropy 19. století, či na vlnu ikebany²⁸, která zaplavila svět v 50. a 60. letech 20. století.

3.2.3 Středověk

Po zániku Říše římské nastalo období, které přálo více válečným konfliktům než aranžování květin. Také církev, která potřebovala upevnit svůj vliv, se snažila ve vědomí lidí potlačit myšlenky na věci světské. **Románská kultura** raného středověku proto není z pohledu používání květin významná, období **gotiky** již s sebou přináší více informací. Zahradní umění bylo v období středověku prostým lidem ukryto za vysokými zdmi klášterů a v zahradách panovnických rodů, kde se květiny pěstovaly v omezeném množství spolu s léčivými bylinami a kořením. Je však důležité zdůraznit, že právě díky mni- chům se dochovalo velké množství cenných informací v dobových herbářích, v nichž nalézáme zmínky o růžích, lilích, mečících, kosaticích, orlíčcích, konvalinkách, maceškách, drobných karafiátech, květech či plodech jahodníku a fiالكách. Za zmínku stojí také umělecky provedené písmo iniciál objevujících se v dobových rukopisech, které často obsahovaly květinový motiv.

S postupem času se ovšem začaly květiny pozvolna objevovat i ve výzdobě interiéru, zpočátku především na oltářích klášterů a kostelů. Květiny bývaly umísťovány do džbánů, které se často objevovaly též na gotických obrazech s náboženskou tematikou.²⁹ Velmi důležitá byla především symbolika používaných druhů květin, které vyjadřovaly určité abstraktní pojmy, např. lásku, čistotu a pokoru. Nejvýznamnější a nejpěstovanější květinou byla lilie bělostná, která byla častým symbolem světců a duchovní čistoty. Svoje místo si mezi květinami v pozdějším období opět začíná získávat církví dosud poněkud opomíjená růže. Zcela zvláštní význam pak měly květiny zobrazované na erbech³⁰ a obrazech šlechty.

Navzdory silnému vlivu církve přetrvávalo mezi lidmi mnoho pohanských zvyků, ve kterých měly květiny nezastupitelnou roli, ať už to byly slavnosti jara a plodnosti, nebo zvyky a obyčeje spojené s léčením nemocí a pohřbíváním. Věnečky do vlasů, šňůry s navazovanými květinami a svazky větviček či bylin se používaly zejména na venkově. V místnostech se na prostřené stoly, lavice i podlahy z hygienických důvodů pokládaly výhony či svazky bylin a vonné květy. Pro doplnění interiérů se v pozdějších obdobích používaly prosté polní nebo luční květy jednoduše vkládané do užitkových nádob, např. nízkých sklenic, hliněných džbánů, konvic nebo glazovaných lékárenských nádob (albarello).³¹ S končícím obdobím středověku se též začaly znovu objevovat girlandy a věnce.

3.2.4 Raný novověk

Základním tvůrčím principem **renesance**, která má kořeny ve 14. století v Itálii, bylo hledání krásy, harmonie a oživení antického kulturního dědictví. Po temném období středověku se staly květiny velkou módou a člověk k nim zaujal zcela nový postoj. Staly se běžnou součástí života a nového pohledu na svět. Jak můžeme zjistit z pláten velkých renesančních mistrů, květiny byly upravovány do rozměrných kytic a v různých nádobách rozstavovány na zem, okenní římsy nebo nástěnné police. Velké množství květin různých druhů, kterých bylo zapotřebí při aranžování rozměrných kompozic, bylo od konce 16. století pěstováno na záhonech v malých květinových zahradách poblíž domů. Na počátku tohoto období se květiny nezdídko aranžovaly do užitkových nádob, hojně se využívaly např. karafy

28 JAKERLE, L. *Ikebana*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1966. 86 s.; JAKERLE, L. *Ikebana*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1969. 48 s.; KOŽUŠNÍKOVÁ, D. *Ikebana*. Praha: Magnet-Press, 1995. 118 s. Magnet hobby. ISBN 80-85847-26-4.

29 BERRALL, J. S. *A History of Flower Arrangement*. London: Thames and Hudson Ltd., 1969. 175 s.

30 MYSLIVEČEK, M. *Velký erbovník. Svazek 1. Encyklopedie rodů a erbů v zemích koruny české*. Plzeň: Fraus, 2005. 391 s. ISBN 80-7238-520-8.

31 BERRALL, J. S. *A History of Flower Arrangement*. London: Thames and Hudson Ltd., 1969. 175 s.

a poháry, postupem času se začaly vyrábět speciální nádoby určené výhradně pro květiny. Objevují se vázy z majoliky a fajáns, dále pak z kameniny a skla. Ke slovu opět přicházejí květinové girlandy a věnce, které nacházejí své uplatnění v nových palácích i měšťanských domech. Jako zeleň se používaly vavřín a myrta, do věnců a girland pak byly přidávány i větvičky s plody. Obzvláště do girland, které se zavěšovaly do sloupoví a nad vchody, se ke květům s oblibou přidávalo ovoce. Ke konci 16. století se začínají květiny uplatňovat též v přízdobách šatů a účesů.

K typickým květinám období renesance, tedy liliím, růžím a kosatcům, se vedle karafiátů, kopretin, hrachorů, chrp, slunečnic, ostrožek a orlíčků přidávají od 2. poloviny 16. století také tulipány, hyacinty a další cibuloviny, které se do Evropy dostávají z Blízkého východu. Značná obliba tulipánů a neustálé zvyšování cen jejich kultivarů s květy nevšedních tvarů a barevných kombinací, vyústila v Holandsku mezi roky 1634–1637 v tzv. tulipománii – tulipánovou horečku. Obchodování s cibulemi dosáhlo v první třetině 17. století nevídaných rozměrů a výrazně ovlivnilo ekonomickou situaci tohoto období.³²

Období **baroka**, zahrnující celé 17. a první pol. 18. století, bylo společensky i ekonomicky velmi příznivé pro rozmach veškerého umění. Pochopitelně i květiny a květinová výzdoba našly v tomto tvořivém a okázalém prostředí své nezastupitelné místo. U honosných šlechtických sídel byly zakládány rozsáhlé formální zahrady, v nichž se též objevovala bohatá květinová výzdoba. Květiny se ve velké míře dostávaly též na obrazy, které si u známých mistrů objednávala nejnáročnější klientela z řad církve, šlechty i rychle bohatnoucí vrstvy obchodníků a měšťanů. Nikde jinde se tato tvorba neprojevila tak výrazně jako v Holandsku³³, mezi nejvyhledávanější malíře tohoto období patřili např. Jan Breugel, zvaný též „květinový“. Holanští a vlámské mistři na svých plátnech zachycovali květinová a ovocná zátiší, která byla v pozdějších obdobích jejich tvorby spíše idealizovanými kombinacemi květin kvetoucích ve všech ročních dobách, než aby zobrazovali reálnou situaci. Díky těmto obrazům však můžeme hlouběji poznávat dobové sortimenty rostlin, používaných při výzdobě interiéru.

Některé prameny udávají³⁴, že historie aranžování květin západního světa by měla začínat právě v tomto období. Zmíněnou myšlenku by mohla podpořit též první kniha³⁵ pojednávající detailně o aranžování květin. Představuje výjimečně obsáhlé pojednání a mimo jiné zobrazuje speciální perforované vázy na květiny ve tvaru urny. Do otvorů ve víku a částečně i po jejím obvodu se vkládaly jednotlivé stonky tak, aby každý jeden květ dokonale vynikl a nebyl utlačován květinou sousední. Pro aranžování květin bylo též využíváno široké spektrum nádob, od předmětů denní potřeby (džbány, konvice a lahve) až po vázy vytvářené speciálně pro aranžování květin. Jejich nabídka byla v té době velmi široká. Objevovaly se vázy i značných rozměrů, v široké tvarové i materiálové škále a nezřídka náročně dekorované. Velmi originální byly též delfské tulipánové vázy s pěti a více úzkými hrdly určenými vždy pro jeden květ tulipánu. Květiny ve vázách též nacházely spolu s ovocnými mísami své nezastupitelné místo při výzdobě slavnostních tabulí. Dále jsou popisovány květinové koše³⁶, které byly pleteny z vrbového proutí speciálně pro aranžování květů.

---

32 KŘESADLOVÁ, L., P. HUDEC a H. POKOVÁ. *Použití cibulnatých a hlíznatých rostlin v památkách zahradního umění*. Praha: Národní památkový ústav, 2019. 119 s. ISBN 978-80-7480-143-3.

33 MŽYKOVÁ, M. *Nizozemská zátiší ze šlechtických sbírek*. Praha: Národní památkový ústav, 2012. ISBN 978-80-87104-93-4.

34 BERRALL, J. S. *A History of Flower Arrangement*. London: Thames and Hudson Ltd., 1969. 175 s.

35 FERRARI B. G. *Flora, ovvero, Cultura di Fiori*. Roma: Per Pier. Ant. Facciotti, 1638. 520 s. Dostupné z: <https://www.biodiversitylibrary.org/bibliography/104943> – Kniha obsahuje kapitoly o kulturách pěstovaných rostlin a současně také uvádí způsoby dekorace interiérů květinami. Informace překvapují svou dokonalostí a pokyny, jak rostliny sklízet a uchovávat jsou platné i dnes. Autor zde též popisuje techniky tvorby květinových dekorací od aranžování květin do váz přes tvorbu květinových košů až po techniku vázání kytic. Zajímavá je i kapitola o sušení rostlin.

36 BERRALL, J. S. *A History of Flower Arrangement*. London: Thames and Hudson Ltd., 1969. 175 s.

6	7
8	9

Jednu z prvních knih pojednávajících o aranžování květin vytvořil Giovanni B. Ferrari v roce 1638 pod názvem *Flora, ouero, Cultura di Fiori*.

Obr. 6: Titulní strana knihy. | [Archive.org](https://archive.org), 2015.

Obr. 7: Obrázek kytice (*fasciculus florum artificiosus*) typické pro toto období. Vyobrazení ze strany 199. | [Archive.org](https://archive.org), 2015.

Obr. 8: Vyobrazení dobové perforované nádoby se složitým vnitřním vodním systémem. Vyobrazení ze strany 411. | [Archive.org](https://archive.org), 2015.

Obr. 9: Aranžmá ve váze s perforovaným víkem, kde byl každý otvor určen pro jeden stonek aranžované rostliny. Vyobrazení ze strany 421. | [Archive.org](https://archive.org), 2015.

Kniha dostupná na: <https://archive.org/details/floraouerocultur00ferr>, opublikováno se souhlasem vlastníka originálu knihy (Getty's Library).

Barokní aranžmá se vyznačovala pompézností, dynamikou a velkým množstvím květin v bohatém sortimentu. Kytice v tomto období jsou až monumentální a nepostrádají pohyb a napětí. Ve značné oblibě byly párové dekorace umístěné na podlaze, v menší míře pak na stolech. Typická je pro ně tzv. Hogarthova křivka, tedy velice moderní linie tvaru písmene S. Své uplatnění v aranžmá opět nalézají renesancí opomíjená růže stolistá, dále pak slunečnice, lilie, kosatec, měsíček, pivoňka, karafiát, tulipán, mák, ostrožka, řebčík, sasanka, orlíček a mnoho dalších druhů.

V polovině 18. století se objevuje nový sloh nazývaný **rokoko**, libující si v dekorativní křivce, ohebnosti linie, asymetrii a hledající inspiraci v přírodě. Díky rozmáhajícímu se zámožskému obchodu je do značné míry ovlivněn též uměním Dálného východu. Aranžéři květin opustili pompéznost baroka a začali upravovat květiny do volnějších a hravějších kompozic pastelových barev. Uplatnily se v nich květiny jemnějšího růstu, jako jsou pomněnky, orlíčky, drobné růže a hrachory, hravě doplněné jemnými výhony s úponky, lusky nebo drobnými plody. Značnou oblibu si získaly filigránsky zdobené porcelánové vázy ve tvaru mušlí a listů, porcelánové košíčky s rokokovým reliéfem a čínské vázy. Z tohoto období pochází typ kytičky zavinuté do kornoutu z dekorativní látky, tzv. pompadurka. Projevila se také módní vlna v dekorování oděvů a účesů šlechty a ve slavnostní úpravě tabulí, kde se stalo pravidlem prokládat sklenice a porcelán jemnými girlandami z květin a pyramidami ovoce. Jednotlivé květy se navíc volně rozkládaly po stole. Hojně se též používaly zlatené porcelánové květy a velké množství květin se také pěstovalo pro výrobu vonných esencí a parfémů.

3.2.5 Vrcholný novověk

Od konce 18. století a v 1. třetině 19. století se objevuje sloh rozvíjející klasické umění antiky a renesance – **klasicismus**. Na vznik tohoto slohu měly vliv převratné společenské události v Evropě a zcela jistě to byla i reakce na okázalost a rozmařilost rokoka. V úpravě květin došlo ke značnému zjednodušení. Začaly se používat nádoby z kameniny a ze střídavě zdobeného nebo nezdobeného porcelánu. Oblíbené byly i poháry z broušeného křišťálového skla, dekorované zlatem. Množství druhů květů v jednotlivých aranžmá se snížilo, barevnost se omezila, tvar dekorací se zjednodušil. Značnou oblibu získaly opět věnce a girlandy, jejichž motivy se též objevovaly např. na tapisériích nebo jako dekorativní prvky na fasádách domů. Tyto klasické vazačské práce do jisté míry převážily nad úpravou květin ve vázách. Své uplatnění zde našly astry, kopretiny, ostálky, jirínky, prvosenky, konvalinky, divizny, sasanky apod. V tomto období se též začíná objevovat záliba k rostlinám pěstovaným v květináčích, které se začaly uplatňovat i jako dary namísto kytic. Kromě nádob z pálené hlíny se pěstovaly v různých okrasných nádobách nebo košících a rozestavovaly se na okenní parapety a balkóny. Populární byly např. kamélie, hortenzie nebo fuchsie.

Nového impulzu se dočkalo aranžování květin počátkem 19. století. **Empír**, zvaný také císařský sloh, má svůj původ ve francouzském slově empire, které lze přeložit jako císařství, nadvláda, moc. Vznikl v době, kdy se Napoleon Bonaparte prohlásil císařem (1804) a jeho vliv se projevoval, zejména v architektuře a designu nábytku, ještě několik desetiletí. Empírová vazba květin stavěla na mohutných antikizujících vázách z kameniny, což bylo ovlivněno Napoleonovým tažením do Egypta. Samotná květinová aranžmá byla upravována do tvaru monumentálních pyramid, stojících v rytmických řadách podél stěn slavnostních sálů. Sortiment tvořily hlavně velkokvěté růže, kosatce, mečíky, pivoňky a jirínky. Pro menší vazby sloužily nádoby jednoduchých linií z bílého porcelánu, do kterých se upravovaly převážně fialky, růže a ostálky. Zeleň, s výjimkou vavřínu, jehož pozlacené listy tvořily i Napoleonův císařský věnec, byla v květinových úpravách zastoupena minimálně.

V 19. století vystřídal klasicismus zcela volný a neformální styl **romantismus**, který se rozšířil z Anglie. Přinesl výrazný odklon od pravidelných úprav v zahradní tvorbě a objevil přirozený půvab rostlin pěstovaných ve staroanglických kuchyňských zahradách nebo květin pocházejících z volné přírody. Jejich úprava se zjednodušila, květy a kytice se prostě vkládaly do nádob a jejich výběr nepodléhal striktním

pravidlům, jako tomu bylo v předchozích obdobích. Oblíbené byly řeřichy, astry, jiřinky, pomněnky, prvosenky atd. V tomto období též vznikla tzv. květomluva. Ve viktoriánské společnosti musela dobře vychovaná mladá dáma umět květy nejen krásně namalovat, ale musela znát též jejich skrytý symbolický význam. V této době se totiž prostřednictvím dárkových kytic a jejich konkrétního druhového složení zasílaly vzkazy od obdivovatelů. V průběhu 19. století se květomluva stala velmi populární i jinde v Evropě, proto můžeme objevit množství publikací³⁷ o tomto tématu.

V Německu a v Rakousku ovlivnil květinovou tvorbu **biedermeier**, měšťanský styl 2. čtvrtiny 19. století, pro který jsou typické malé kulaté kompaktní kytice s krátkými stonky, skládané kolem středového květu do soustředných kruhů střídajících se barev a zakončené látkovou nebo papírovou manžetou. Profil kytic byl polokulovitý nebo homolovitý. Tento typ kytice se v různých obměnách a variacích používá dodnes a typickou květinou je růže. Vzrůstá též obliba rostlin v květináčích pro výzdobu interiéru, vedle fuchsí, rozmarýnů, myrt a pelargoní získala na významu kamélie. Její ušlechtilé odrůdy, a to hlavně v bílé a červené barvě, se staly součástí výzdoby květinových stolků ve šlechtických palácích a měšťanských domech v období empíru, biedermeieru a druhého rokoka. V letech 1820 až 1830 byly květy kamélií důležitou součástí plesových šatů, a to hlavně ve Francii a v Rusku, kam se dopravovaly přes celou Evropu z oranžérií v jižní Itálii. S postupem času získávalo zdobené plesových šatů na významu³⁸, také sortiment květů se rozšířil o růže, konvalinky či fialky. V tomto období vznikají také tzv. květinové držáky, vytvářené ze zlata, perleti nebo slonoviny, bohatě zdobené a opatřené řetízkem pro zavěšení na ruku.

19. století je v Evropě též obdobím **historismu**, pro který je charakteristický návrat k předcházejícím architektonickým stylům, od románského slohu až po klasicismus. Pojetí historických stylů je však nové, tvůrci se jimi inspiroují a současně využívají nových technologií a materiálů své doby. V našich zemích se v tomto období rozšířil pod vlivem vídeňského malíře a dekorátéra Hanse Makarta umělecký směr vyznačující se okázalostí, monumentálností a teatralitou. Podle jeho vzorů byly v interiérech vytvářeny tzv. Makartovy kytice, které sestávaly z palmových listů, sušených exotických květenství, travin či preparovaných listů kapradin. Protože byly hojně dotvářeny mnoha dekorativními doplňky, např. vějíři, pštrosími a pavími pery či umělými motýly, postupem času pozbyl tento směr charakteru květinové tvorby.

3.2.6 Moderní doba 1. poloviny 20. století

Posledním univerzálním výtvarným slohem byla **secese**, která vznikla na přelomu 19. a 20. století jako odmítavá reakce na historizující styly předcházejícího období. Hlavními znaky secesního slohu jsou bezpochyby bohatá ornamentálnost, plošnost, výrazná linearita, záliba v nevšedních barvách vázaných dle principu harmonie a kontrastu, nebo výrazný estetický účinek využívaných materiálů. Plynulá vlnící se křivka je inspirovaná přírodními tvary ze světa rostlin (výhony, listy a květy) nebo živočichů (lidské či zvířecí tělo). Rostlinné motivy se v podobě dekoru na fasádách, obrazech, užitě grafice či špercích objevují velmi často. Pro secesní interiér jsou typické předměty ladných tvarů, světlé tapety pastelových barev, paravány. Květinová aranžmá byla ovlivněna zvláště vegetabilními prvky francouzského Art Nouveau a byla vkládána do skleněných, vysokých a štíhlých nádob v bohatě opalizujících barvách. Oblíbené byly rovněž džbány s matným povrchem, zdobené motivy květin a ptáků. Květinové dekorace byly poměrně jednoduché a velmi elegantní, tvořené jedním nebo několika málo květy, vhodně doplněnými tvarově zajímavou zelení a doplňky, např. pavími pery. Oblíbené byly zejména lilie, kosatce,

37 Např.: MARTIN, M. A. *Le langage des fleurs*. Bruxelles: Société Belge de Librairie, 1842. 291 s.; LACHAUME, J. *Les fleurs naturelles, traité sur l'art de composer les couronnes, les parures, les bouquets, etc. de tous genres, pour bals et soirées; suivi du langage des fleurs*. Paris: Marchand Fleuriste, 1847. 175 s.

38 LACHAUME, J. *Les fleurs naturelles, traité sur l'art de composer les couronnes, les parures, les bouquets, etc. de tous genres, pour bals et soirées; suivi du langage des fleurs*. Paris: Marchand Fleuriste, 1847. 175 s.

chryzantémy, růže, máky, svlačce a šeříky. Tato čistota nové umělecké vlny se zachovala bohužel pouze v úzké umělecké vrstvě, v celé společnosti nezdomácněla.

Moderní doba počátku 20. století s sebou přináší ve velmi rychlém sledu množství uměleckých stylů, proudů a směrů, které byly způsobeny proměnou společnosti a přílivem modernistických tendencí. Snaha oprostit se od historických slohů, zažitých konvencí a přinést nové tvůrčí přístupy byla velmi silná. Na scéně se záhy objevuje **kubismus**, který významně ovlivnil vývoj dalších uměleckých stylů, např. futurismu, konstruktivismu či expresionismu. Projevil se zejména v malířství, sochařství a výrazný vliv najdeme též v architektuře někdejšího Československa, kde získal charakter samostatného národního slohu (rondokubismus). Ve dvacátých letech jej nahradil praktický a ryze účelný **funkcionalismus**, jenž se projevuje prostou až stroze jednoduchou linií. Po roce 1925 se v interiérech začíná objevovat styl **Art Deco**, který v kontrastu s funkcionalismem nabízí luxusní styl s prvky dekorativismu a je proslulý především svým užitým uměním.

Aranžování květin od počátku 20. století nabývá stále většího významu a s měnícím se životním stylem společnosti vzrůstá obliba aranžmá z řezaných rostlin v interiéru. Záhy po rozpadu Rakouska-Uherska byl uspořádán první vazačský kurz a stručný výtah byl vydán tiskem,³⁹ ovšem vykazoval jen velmi nízkou kvalitu obrazové dokumentace. Až do roku 1928 neexistovala výpravná publikace názorně pojednávající o aranžování rostlin, to se však změnilo knihou *Moderní aranžování květin*,⁴⁰ kterou vydal Josef Vaněk v nakladatelství svého zahradnického závodu v Chrudimi. Zájem o toto řemeslo byl po vzniku Československé republiky velký, vzniklo velké množství firem, které dodávalo svým zákazníkům květinová aranžmá do jejich interiérů. V interiérech se tak kromě jednoduchých váz a žardiniér aranžovaných řezanými květinami, objevovaly i konstrukčně složitější aranžmá uměleckých váz, lyr a květinových košů. Sortiment zahradních i exotických řezaných květin byl neobyčejně široký, ve vázách se tak objevovaly kytice z květů zahradních trvalek až po květy exotických strelcií, kal, cymbidií nebo toulitek.

---

39 NEDVĚDICKÝ, F. *Vazačství květin. Výtah z učebné látky odborných kursů vazačských*. Brno: Český odbor zemského úřadu na zvelebování živností v Brně, 1920. 54 s.

40 VANĚK, J. *Moderní vazačství květin*. Chrudim: Zahradnická Bursa, 1928. 109 s.

10

Zámecké interiéry na fotografiích poslední třetiny 19. a počátku 20. století.

11

Obr. 10: Starobylý a tmavý interiér blíže neurčeného šlechtického sídla. Květiny jsou zde použity v podobě kompaktních úprav žardiniér na stole a na komodě vpravo. Vlevo je zachycena rostlina (zřejmě *Azalea japonica* A.Gray) v nádobě. Nedatováno, fotografie 146 × 197 mm, inv. č. 003247. | Archiv UDU AV ČR.

Obr. 11: Světlý a vzdušný interiér blíže neurčeného šlechtického sídla. Na konzolovém stolku pod zrcadlem jsou umístěny kytice ve stylu Hanse Makarta, které v sobě kombinují palmové listy a květy travin. Nedatováno, fotografie 152 × 207 mm, inv. č. 003285. | Archiv UDU AV ČR.

Publikováno na základě licenční smlouvy s poskytovatelem fotografické dokumentace.

12

13

14

Slavnostní úpravy tabulí na počátku 20. století.

Obr. 12: Společenské interiéry byly při slavnostních příležitostech často upravovány monumentálními kompozicemi s využitím rostlin v nádobách. Používaly se vysoké palmy (např. *Howea forsteriana* (F.Muell.) Becc., *Phoenix canariensis* Chabaud, či *Chamaedorea elegans* Mart.), ale i menší stálezelené rostliny (*Aspidistra elatior* Blume, kapradiny aj.) a kvetoucí cibuloviny (na obrázku *Lilium regale* E.H.Wilson, aj.). Španělský sál Pražského hradu. Nedatováno, fotografie 118 × 171 mm, inv. č. 015494. | Archiv UDU AV ČR.

Obr. 13: Slavnostní úprava tabule významného pražského palácového interiéru. Celkový pohled na prostřenou tabuli honorárního banketu. Nedatováno, fotografie 119 × 171 mm, inv. č. 015497. | Archiv UDU AV ČR.

Obr. 14: Detail výzdoby slavnostní úpravy tabule. Kromě solitérních aranžmá v žardiniérách a jemných girland ze zeleně se na tabuli objevují též dekorované porcelánově sošky a figurální stojánky na květiny. Nedatováno, fotografie 119 × 170 mm, inv. č. 015498. | Archiv UDU AV ČR.

Opublikováno na základě licenční smlouvy s poskytovatelem fotografické dokumentace.

15

16

Aranžování květin získávalo ke konci 19. století na významu, řezané květiny se stávaly stále více dostupnější pro široké vrstvy.

Obr. 15: Květiny byly prodávány na trzích ve stáncích, malé kytičky pak bylo možné zakoupit u pouličních prodejců a trhovkyň.

Skupinový portrét květinářek na Uhelném trhu (Praha). Nedatováno, fotografie 98 × 139 mm, inv. č. 008380. | Archiv UDU AV ČR.

Obr. 16: Koncem devatenáctého století vznikaly velké květinové závody, které dodávaly na trh umělecky hodnotná díla.

Na fotografii je vyobrazen Pavilon Dittrichova květinářství na pražském Výstavišti jako součást Zemské jubilejní výstavy v Praze roku 1891. Fotografie 137 × 95 mm, inv. č. 019027. | Archiv UDU AV ČR.

Opublikováno na základě licenční smlouvy s poskytovatelem fotografické dokumentace.

53

17 | 19
18 | 20

Po vzniku Československé republiky se začala projevovat naléhavá potřeba odborného vzdělávání aranžérů květin.

Obr. 17: Na fotografii jsou zachyceny dvě knihy věnované profesnímu vzdělávání. Vlevo se nachází zcela první manuál F. Nedvěděckého *Vazačství květin* (1920), který byl výtahem „učebné látky“ prvního českého kurzu aranžování květin. Po osmi letech pak vychází výpravná kniha J. Vaňky *Moderní vazačství květin* (1928), s bohatou obrazovou dokumentací. | Foto J. Martinek, 2021.

Obr. 18: Pohled do manuálu *Vazačství květin* (1920), o kterém Josef Vaněk tvrdil, že je svým obsahem i kvalitou fotografií naprosto nedostačující. Dnes je však cenným dokladem profesního vzdělávání. | Foto J. Martinek, 2021.

Obr. 19 a 20: Ukázky prací publikovaných J. Vaňkem v knize *Moderní vazačství květin* (1928). Na fotografiích jsou vyobrazeny práce uznávaného vazače květin Josefa Piskoře z Hranic, které zobrazují podobu květinových dekorací první poloviny 20. století. V interiérech se objevovaly jak složitě technicky zpracovávané slavnostní vázy s květinami a ovocem (19), tak i jednoduchá aranžmá ze zahradních trvalek (20). | Obrázky jsou převzaty z nečíslovaných příloh knihy.

4 DOPORUČENÉ POSTUPY

4.1 Metodický postup tvorby výstavy

4.1.1 Idea vzniku výstavy

Aranžování květin v historickém interiéru je naprosto specifickou činností, která není v oblasti floristické tvorby běžná, naopak se jedná o naprosto výjimečnou práci při výjimečných a ojedinělých příležitostech. Impulz pro doplnění historického interiéru květinovými dekoracemi přichází v naprosté většině případů od správců konkrétního památkového objektu (hradu, zámku, galerie nebo muzea), v ojedinělých případech též od soukromého majitele rekonstruovaného historického sídla. Další možnost realizace květinové výzdoby souvisí s uspořádáním vzdělávacího semináře s tématem tvorby v historickém interiéru pro různé skupiny zájemců – od laiků přes pracovníky památkových objektů až po profesionální floristy. Pro návštěvníky historických objektů též bývají velmi atraktivní výstavy spojené s konáním významných floristických soutěží. V neposlední řadě to mohou být též komorní výstavy realizované jako výstup semestrálních studentských projektů nebo závěrečných prací. Ojediněle se též stává, že květinové dekorace věnují po natáčení historických filmů či reklam památkovým objektům soukromé firmy a prohlídkové trasy jsou poté, s ohledem na optimální vzhled a trvanlivost, doplněny květinami.

Pro památkové objekty mají tyto akce značný přínos, a to buď jako součást tematických celostátních projektů (např. Rok renesance, Rok francouzské kultury, Rok osvětské šlechty aj.), kde jsou květinové výstavy realizovány v souvislosti s takto vyhlášeným tématem, nebo zvýrazní hrad či zámek v rámci významné lokální události či tradice.

V neposlední řadě pak tyto výjimečné akce podporují návštěvnost, především jsou-li doprovázeny odbornými komentovanými prohlídkami, praktickými ukázkami aranžování květin nebo poradenskou činností. Zájem ze strany médií – televize, rozhlasu nebo odborných a společenských časopisů – bývá značný. Důležitý je také přínos ekonomický.

4.1.2 Seznámení se s památkovým objektem

Vzhledem k náročnosti vlastní realizace a organizace floristů a jejich pomocníků při práci na prohlídkové trase památkového objektu, je jejich **seznámení se s lokalitou** před tvorbou výstavy bezpodmínečně nutné. Časová náročnost všech pracovních úkonů je obvykle značná a bez dokonalého poznání všech prostor vymezených pro vlastní práci může dojít k nežádoucímu časovému prodlení. To se může stát, vzhledem k přesnému termínu předání akce, zahájení vlastní výstavy nebo předcházející vernisáži, pro úspěšnou realizaci projektu až fatálním problémem.

Velmi důležitá je **příjezdová trasa**, která může být vzhledem k lokalizaci památkových objektů (např. v obtížně dostupném terénu u hradů) poměrně složitá. V některých případech je možné použít pouze hlavní příjezdovou cestu a bránu, která ovšem bývá poblíž parkoviště a slouží zejména příchozím návštěvníkům. V tomto případě je vhodné zvolit pro dopravu osob a materiálu čas mimo otevírací dobu. Často je pro zásobování objektu určena **jiná přístupová cesta**, která ovšem může vést zámeckým parkem nebo svažitém lesním terénem, a přesun po ní nemusí být v případě nepříznivých povětrnostních podmínek jednoduchý.

Neméně důležité je mít jasně definované **místo určené pro vyložení a přípravu rostlinného a technického materiálu**. Při příznivé teplotě v jarních a letních měsících jde většinou o venkovní zastíněnou plochu např. pod arkádou, pergolou nebo pod stromy, tzv. mokrá varianta představuje např. chladnou chodbu, bývalou konírnu nebo kuchyni či jiný vhodný prostor. Je třeba předem určit, zda je nutno

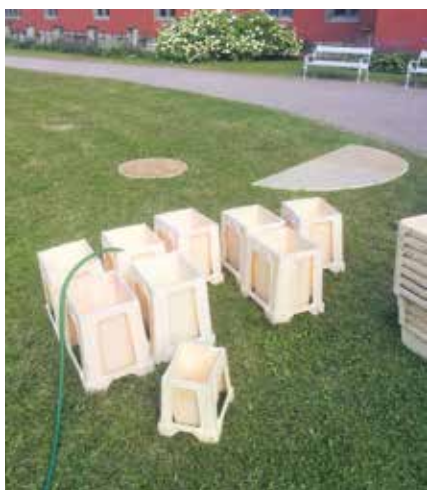
	23
24	22
21	

Před vlastní realizací výstavy květinových aranžmá je nutné se seznámit se všemi důležitými momenty lokalizace památkového objektu.

Obr. 21-24: Na fotografiích je zachycena přístupová cesta na hrad Pernštejn. Cesta začíná průjezdem hlavní brány (21) nebo brány na strmé Pivovarské cestě (22, 23), pokračuje přes velice příkrou kamenitou cestu na třetím nádvoří (24), až k místu vykládky výstavnického materiálu.

| Foto B. Rabušic, 2021.

25	26
27	28
29	30

Při realizaci květinových aranžmá v rámci památkového objektu je důležitá odpovídající logistika a dodržování stanovených pracovních postupů s důrazem na ochranu historického interiéru.

Obr. 25, 26: Nakládka a vykládka veškerého materiálu. Květiny a technický materiál jsou v dodavatelské firmě naloženy a ten samý den po projetí vstupní branou na nádvoří zámku (Hrádek u Nechanic) složeny v prostoru krytého balkónu na začátku prohlídkové trasy. | Foto B. Rabušic, 2021.

Obr. 27: Manipulace s vodou: Místo vhodné pro napouštění vody do nádob na květiny. | Foto B. Rabušic, 2021.

Obr. 28, 29, 30: Zabezpečení podlah a mobiliáře. Použití zakrývacích fólií je při ochraně všech zařizovacích předmětů historického interiéru tím nejvhodnějším řešením (Hrádek u Nechanic a Rájec nad Svitavou). | Foto B. Rabušic, 2021.

podlahu u těchto provozních prostor předem zajistit ochrannou fólií, školkařskou textilií, starým kobercem apod. Tyto interiérové prostory mohou být z provozního hlediska, vzhledem k případným schodům, nízkým stropům či jiným překážkám, organizačně velice náročné. Účastníci akce musí při realizaci vynaložit větší úsilí a je nutné počítat s vyšší časovou náročností prací. Pokud je to možné, je důležité si předem zajistit součinnost ze strany pracovníků objektu.

Pro zdárný průběh realizace květinových instalací v rámci řešeného objektu je nutné též vybavit zázemí pro floristy vhodnými **pracovními stoly** a zajistit **přístup k vodě**, pokud se v expozici objeví aranžmá z řezaných rostlin.

4.1.3 Libreto a technický scénář výstavy

Důkladně zpracované libreto a následný technický scénář jsou předpokladem zvládnutí akce po stránce přípravy, nákupu materiálu, vlastní organizace a dodržení časového harmonogramu. **Podstatné je se důsledně řídit ideou výstavy a vše podřídit tomu, aby se za žádných okolností neměnily předem stanovené postupy**, dohody nebo místa určená pro realizaci květinových dekorací. Není též vhodné, aby se v průběhu procesu tvorby přidával dříve neschválený materiál, neodsouhlasené technické postupy a nedošlo k nechtěné záměně materiálu v rámci jednotlivých výstavních prostor. Takové změny a postupy jsou neprofesionální nejen z hlediska historického, ale i z pohledu floristické tvorby. Mohly by totiž narušit celkovou koncepci vytvářené výstavy, což by mohlo případně vést až k neschválení investorem a následnému nepředání díla. V neposlední řadě je nutné mít na zřeteli, že z libreta může při určitém typu výstavy vycházet text pro komentované i běžné prohlídky. Ten musí v plném rozsahu korespondovat s vytvořenými květinovými dekoracemi na všech místech, která uvádí detailně zpracované libreto výstavy. V dalším textu této kapitoly je podrobněji vymezeno a popsáno celkem devět nejčastěji se vyskytujících typů výstav s květinovými dekoracemi v historickém interiéru:

- **Výstava historizujících květinových aranžmá podle jednotlivých slohů**

Při tomto klasickém a nejžádanějším zadání je třeba na základě znalostí zásad, zvyků a možností aranžování květin v dějinách lidstva co nejvěrněji ztvárnit historizující květinová aranžmá. Ta nejčastěji představují jednotlivé historické slohy – románský sloh, gotiku, renesanci, manýrismus, baroko, rokoko, klasicismus, empír, biedermeier, romantismus, secesí a v neposlední řadě umělecké slohy 1. poloviny 20. století.

- **Výstava historizujících květinových aranžmá, evokující konkrétní období**

V tomto případě se jedná o květinovou výzdobu, představující konkrétní historické období. V rámci našich hradů a zámků se většinou jedná o renesanci, baroko, biedermeier a romantismus, v menší míře jsou zastoupeny interiéry gotické, rokokové, empírové a secesní. Při takto zaměřené výstavě se při výběru květin, zeleně a nádob necháváme vést znalostmi a zákonitostmi těchto konkrétních slohů. Výsledná aranžmá by se měla stát autentickým doplňkem dekorovaného interiéru.

- **Výstava historizujících květinových aranžmá, zaměřená na konkrétní druh rostliny**

Výstavy zaměřené na určitý druh rostliny jsou z pohledu návštěvníků památkových objektů značně oblíbené a hojně navštěvované. Jako příklad je možno uvést výstavy kvetoucích rostlin kamélií na zámku v Rájci nad Svitavou, tulipánů na zámcích v Bučovicích a Buchlovicích, lilíí na zámku ve Vranově nad Dyjí a v Náměšti nad Oslavou, růží na zámku v Buchlovicích a v Kuníně, hvězdníků (rod *Amarylis*, resp. *Hippeastrum*) na zámku v Třeboni a podzimních květů a plodů na hradu Pernštejně. Takto zaměřené výstavy bylo možno zhlédnout i v případě výstavnických projektů Tulipány v renesanci, Fleur de Lys, Válka růží, Květiny v renesanci, Květiny empíru nebo Slavností květů a plodů.

- **Výstava ve spolupráci s dalšími umělci**

Naprostu výjimečné a pro tvůrce výstav velmi inspirující jsou akce, při nichž se květinová aranžmá prezentují v historickém interiéru v harmonii nebo v kontrastu s dalšími uměleckými díly, vyrobenými např. ze skla, keramiky, dřeva nebo kovu, případně s instalacemi obrazů či soch. Spolupráce s umělci z jiných tvůrčích oborů jsou pro všechny zúčastněné vždy velmi obohacující a inspirativní. Možnost spolupráce na společné výstavě – od vzniku prvotního námětu přes výběr jednotlivých artefaktů, společné instalace a prolínání jednotlivých řemesel po stránce výrazové a prostorové – vždy nesmírným způsobem obohacuje všechny tvůrce takto pojaté akce, která tímto dostává punc výjimečnosti.

- **Výstava květinových aranžmá ze specializovaného odborného semináře**

Interiér některých památkových objektů se též stává ideálním místem pro výuku osob zainteresovaných do problematiky aranžování květin v historickém prostoru. Jedná se většinou o zástupce památkových objektů (např. zámečtí zahradníci, správci či jimi pověřené osoby), studenty zahradnických oborů nebo floristy, kteří mají ambici tvořit v těchto typech interiéru. Zájemci o tuto výjimečnou oblast floristického umění jsou seznámeni se všemi aspekty tvorby (teoretické základy, praxe, logistika), a to formou několikadenního semináře nebo workshopu na vybraném památkovém objektu. Stěžejní je vždy závěrečná realizace konkrétních květinových aranžmá do předem zvolených prostorů. Výsledné práce pak dotvoří po dobu trvanlivosti květin řešené prostory, a vytvoří tak výstavu výsledných aranžmá absolventů kurzu nebo workshopu. Návštěvníci objektu pak mají možnost zhlédnout práce různých kvalitativních úrovní, od době odpovídajících „replik“ květinových aranžmá u začátečníků přes volnější práce již pokročilých floristů až po vysoce originální práce s nádechem nadčasovosti a určité výjimečnosti, které vytvářejí kreativní a velmi zkušené floristé. Ne vždy však tato vysoce kreativní díla odpovídají stylu vybraného interiéru, vzhledem ke své výjimečnosti jsou však víceméně tolerována a mohou být také inspirací pro ostatní účastníky takových kurzů či další tvůrce květinových výstav na jiných objektech. Je však nutné mít neustále na zřeteli, aby výraz díla a použitý materiál nepřesáhl únosnou mez a především nesnižoval kulturně-historickou kvalitu řešeného prostoru.

- **Výstava prací z floristické soutěže**

Zcela výjimečně se podaří v historickém interiéru uspořádat floristickou soutěž. V tomto případě je důležité na základě předchozí diskuze se správcem objektu již před zpracováním soutěžních propozic rozhodnout, zda mají floristé vytvářet své soutěžní práce s důrazem na autenticitu historického interiéru, nebo se jím mohou jen volně inspirovat. Obvykle se soutěžní zadání odehrávají v nadčasové rovině, a soutěžící tak mají značnou volnost v rámci výběru rostlinného a technického materiálu i při koncepční práci v historickém prostoru. V duchu novodobého manýrismu mohou porušovat proporce a další souvztažné zákonitosti. To vše se však musí odehrávat na základě jejich hlubokých znalostí z historie aranžování květin i soutěžního prostoru a musí být v souladu ideovou podstatou záměru vlastní soutěže.

- **Tvorba dekorací pro historický film**

Další specifickou oblastí používání květinových aranžmá v historickém interiéru je tvorba dekorací pro natáčení historického filmu. Je nutné si uvědomit, že se ani v tomto případě tvůrce neobejde bez naprostě konkrétních a hlubokých znalostí a souvislostí dotvářeného historického období. Samozřejmostí je též dokonalé zvládnutí techniky aranžování a také logistiky, která je při natáčení filmu naprostě zásadní. Výsledné aranžmá musí naprostě důsledně splnit představu autora scénáře, architekta, výtvarníka i produkčního. V neposlední řadě musí též aranžmá, v rámci možností a nepřekročitelných pravidel a zásad, splnit i přání režiséra. Práce spolupracujícího floristy bude jednou provždy zaznamenaná na filmovém pásu a náprava jakýchkoli nesrovnalostí je v tomto případě nemožná. Chyby

a nedostatky se při tvorbě filmu neodpouštějí a profesní čest nemůže utrpět více, než je tomu v případě nedodržení všech výše zmíněných skutečností.

- **Komerční akce**

Pronájem památkových objektů pro komerční akce nebývá příliš častý a v případě požadavku na květinovou výzdobu je třeba ji realizovat v souladu s přáním zákazníka. Při prvotních jednáních je nutné seznámit zástupce firmy s dobovými zvyklostmi, upozornit na možná úskalí při výběru sortimentu a trvanlivosti květů (např. umístěných na nezvyklá místa, rizika spojená s uplatněním rostlin bez zásobení vodou atd.), a nabídnout mu vhodnější možnosti uplatnění květin, které odpovídají jeho představám a zohledňují též limity spojené s historickým interiérem. Obvykle má zájem o běžná komerční aranžmá např. drobné dekorace na rautové stoly, která lze jednoduše přizpůsobit historickému interiéru. Pokud se však jedná o akci reprezentativní, mohou být vytvářeny i honosné historizující květinové dekorace. V tomto případě je nutné provést kompletní zajištění včetně zapůjčení replik nádob a stojanů na květiny. Vzhledem k tomu, že příprava takových akcí je velice náročná na čas, je nutné stanovit přesný harmonogram realizace přípravných prací v jednotlivých prostorách, a to včetně míst k parkování a vykládce materiálu. Postup prací je nutné též koordinovat s cateringovou společností v případě výzdoby rautových stolů. Náležitou pozornost je nutné věnovat místům pro rostliny v nádobách (např. vavříny, myrty, kamélie), které jsou na tomto typu akcí často požadovány.

- **Kulturní akce**

Koncerty, divadelní a taneční vystoupení v interiérech památkových objektů se rovněž neobejdou bez květinové výzdoby. I když v tomto případě nebývá rozpočet tak vysoký, jako je tomu u filmu nebo komerčních akcí, přesto je důležité, aby hotové květinové dekorace co nejvíce dobově korespondovaly s prostory, v nichž se kulturní akce odehrává. Květinami vyzdobený historický interiér často tvoří kulisu zmíněných představení a důležitou součástí bývá též akt předávání kytic účinkujícím, jako poděkování za jejich výstup. Kytice je zapotřebí vhodně umístit co nejbližší scéně, aby byly připraveny co nejrychleji pro předávání. Současně je nutné upozornit odpovědné osoby na rizika při manipulaci s nimi, aby nedošlo k nechtěnému poškození historického interiéru, např. vodou.

4.1.4 Nákup květin, floristického a technického materiálu

Květiny a technický materiál je nutné pořídit podle předem zpracovaného a investorem schváleného libreta, a to ve dvou krocích:

- **Objednávka**

V současné době není možné z objektivních ekonomických i pěstitelských důvodů získat veškerý sortiment květin potřebných na akci od tuzemských lokálních dodavatelů. Bohužel zde nenajdeme v aktuálním termínu celé spektrum potřebných druhů, popřípadě jejich kultivarů v požadovaných barvách, tvarech a také kvalitě. Jsme proto odkázáni na nákup ve velkoobchodních centrech, kam se květiny dovážejí čerstvé a v potřebném sortimentu několikrát týdně z holandské burzy, popř. též od zmíněných tuzemských pěstitelů. Vždy je však zapotřebí včas (minimálně týden před akcí) zaslat kompletní objednávku, kde jsou přehledně uvedeny konkrétní druhy květin a zeleně. Při přípravách akce je též vhodná konzultace se zkušeným pracovníkem oddělení prodeje květin vybraného velkoobchodu. V případě nákupu např. lilií, frézií a hvězdníků je třeba tyto druhy objednat s dostatečným předstihem tak, aby stačily do realizace výstavy částečně nakvést. Technický a další doplňkový materiál většinou bývá ve velkoobchodech běžně k dispozici, v případě většího odběru (např. aranžovací hmoty, drátů aj.) je vhodné zahrnout tyto komponenty do objednávky též.

- **Vlastní nákup a převzetí rostlinného a technického materiálu**

Materiál přebíráme a nakládáme v den odjezdu na akci. Ze všeho nejdůležitější je včasná kontrola kvality řezaných květin pro případ, že by bylo třeba některé vyměnit, a to ihned ve velkoobchodě. Důležitá je i kontrola počtu jednotlivých druhů, a to ještě před odsouhlasením a vystavením daňového dokladu nebo dodacího listu. Z místa výstavy, vzdáleného i několik set kilometrů od velkoobchodu, je na řešení takovýchto problémů obvykle pozdě.

4.1.5 Přeprava květin

Přeprava květin z velkoobchodu na místo konání akce je specifická, zvláště z důvodu transportní teploty. Ideální je automobil s klimatizovaným nákladním prostorem, což je velkým přínosem zvláště v letních měsících nebo naopak v zimním období. V případě konání akce větších rozměrů některé velkoobchody nabízejí možnost dopravy materiálu přímo na místo. Taková situace však není běžná, a v případě menších akcí je možné využít též standardní dopravní prostředky. Zkušenosti ukázaly, že při dojezdových vzdálenostech do tří hodin od velkoobchodu naprostá většina řezaných květin a zeleně snáší přepravu v neklimatizovaném a nevytápěném autě, neboť většina uzavřených dodávek zajistí přijatelnou teplotu i bez tohoto vybavení.

Důležitá je též logistika nakládání a rozmístění zboží v nákladním prostoru. Některé květiny (např. chryzantémy, velkokvěté růže, tulipány, mečíky, lilie v poupatech aj.) snášejí bez problému přepravu bez vody. Ukládáme je proto do přepravních krabic, které umísťujeme na sebe na podlahu přepravního prostoru. Tím nám vznikne v horní části prostoru dostatek místa na uložení nádob s květinami, které vyžadují přepravu ve vodě (např. slunečnice, eustomy, hortenzie, nakvetlé frézie, lilie, hvězdníky aj.). Je nutné však dávat velký pozor, aby se květy, které přesahují přes okraj nádoby a jsou choulostivé, cestou neotlačily a nepolámaly. Toho dosáhneme rozmístěním např. krabic s aranžovací hmotou nebo jiným technickým materiálem mezi nádoby s květinami. Důležité je i to, aby byl veškerý materiál rozložen po celé ploše rovnoměrně. Pokud nákladní prostor obsahuje policový systém, musíme též zajistit materiál proti posunu, převrhnutí a padání z horních polic na níže položený materiál. Takto promyšlená nakládka potřebného materiálu trvá poněkud déle, proto je nezbytné zajistit pro tuto aktivitu místo ve stínu. Stejně pravidlo platí při vykládce v místě akce. Jako první je třeba vyložit květiny a co nejrychleji je přemístit do stinných chladných prostor z dosahu slunce, mrazu a deště. Obecně je možno konstatovat, že manipulaci s řezanými květinami je zapotřebí věnovat náležitou pozornost.

4.1.6 Ošetření materiálu před výstavou

Ihned po příjezdu je nutno se o řezané květiny a zeleň náležitě postarat. Vyjmout je z celofánových nebo papírových přepravních obalů a podle nároků jednotlivých druhů je seříznout odpovídajícím řezem nebo zalomit, ošetřit je přípravkem na zvýšení hydratace po přepravě nasucho nebo na prodloužení trvanlivosti a vložit do nádob s čerstvou vodou a odpovídající výživou na květiny⁴¹. Tyto nádoby musí být naprosto čisté a měly by být z plastu, aby nepoškrábaly zámecké podlahy. Dále by měly být stabilní, aby nedošlo k převržení a úniku vody. Jako nejvhodnější se jeví nádoby, které používají velkoobchodníci pro přepravu květin z holandské burzy, a po dohodě rádi tyto nádoby zapůjčí. Jejich výhodou je i fakt, že po zpracování materiálu a ukončení akce je možno je skládat do sebe, čímž se velmi zjednoduší jejich přenášení, uskladnění a přeprava po skončení akce.

41 JOŠTOVÁ, B., P. RIMEL., M. DOPITA et al. *Aranžování s Oasisem - Basic: manuál pro účastníky semináře*. Pardubice: Florasis s.r.o., 2016. 37 s.; CHRYSAL. *Premium flower & plant care : the answers*. Naarden: Chrysal International BV, 2012. 68 s.

Hrnkové květiny je vhodné co nejdříve vyjmout z obalů a multiplat, očistit od starých a poškozených listů, volněji je rozestavět po ploše a především zalít. Zálivku je nutné provádět po průběžné kontrole na základě potřeby i vícekrát. Tím se dostanou do odpovídající kondice, před realizací výstavy listy oschnou a květy se patřičně rozvinou. Při umístění hrnkových rostlin do převážně chladných interiérů hradů a zámků pak bude další zálivka zapotřebí až za několik dní.

Velmi vhodné je na základě detailního libreta třídit květy a zeleň již v této přípravné fázi do samostatných nádob dle konkrétních květinových dekorací a opatřit je popisem jednotlivých místností v objektu. Tato aktivita velmi ulehčí práci s roznášením materiálu po trase a navíc se rozhodujícím způsobem projeví v čistotě provedení práce. Nedochozí totiž k zamokření podlah vodou odkapávající ze stonků květin při následné manipulaci s květinami mezi nádobami až přímo na místě samotné realizace. K přehlednému rozřídění květin slouží i předem přichystané pracovní stoly, na které se rozmisťují již rozdělené květy hlavně nižšího vzrůstu. Tyto stoly následně slouží jako pracovní při aranžování menších dekorací, které je možno vzhledem k velikosti a rozměrům přenést na určené místo již hotové.

4.1.7 Zásady a specifika pohybu při realizaci výstavy v interiéru památkového objektu

Realizace floristické události v interiérech památkových objektů zahrnuje naprosto konkrétní postupy a pravidla, která je nutno vždy a bezpodmínečně dodržovat, a to v plném rozsahu. Vlastní realizace probíhá většinou v průběhu **tří pracovních dnů**. První den obvykle zahrnuje příjezd celého realizačního týmu i všech potřebných materiálů na řešený objekt. Děje se tak většinou v časných odpoledních hodinách, kdy nejprve přijíždějí členové realizačního týmu, a proběhne úvodní porada. Vykládka rostlinného a technického materiálu, jeho technická příprava a distribuce na přesně vymezená a pro vlastní práci upravená místa pak probíhají v podvečerních hodinách, kdy se již na prohlídkové trase nepohybují návštěvníci. V druhém dni probíhá vlastní realizace květinových aranžmá a třetí den je určen pro dokončovací práce, úklid, dolévání vody do hotových květinových dekorací, jejich závěrečnou kontrolu, úklid a nakládku přebytečného materiálu a odpadů. Před odjezdem proběhne **předání hotové výstavy** správci objektu a informací o kritických místech, která si zaslouží zvýšenou pozornost, např. z důvodu dolévání vody, stability apod.

Technická příprava zahrnuje dvě části. V první jsou všichni účastníci akce seznámeni s technikou pracovních postupů, zásadami práce s aranžovací hmotou, jejím namáčením a vkládáním do nádob, s doprovodným technickým materiálem a hlavně s vlastní technikou aranžování, používáním ochranných fólií, lesku na listy a se zásadami pohybu s vodou. Druhá část zahrnuje vlastní technickou přípravu. Ta začíná kontrolou vodotěsnosti všech nádob určených k aranžování, jejich důkladným vymytím dezinfekčním roztokem, ošetřením jejich vnějšího povrchu (např. nanesením příslušné barvy nebo historizující patiny), přípravou ochranných textilních, plastových, dřevěných nebo skleněných podložek, určených k ochraně mobiliáře a podlah, dále též kompletizací a kontrolou technických dekorací, látek, sametů apod.

V rámci úvodní porady celého realizačního týmu je důležité si osvojit všechny důležité **zásady pohybu v interiérech** historického objektu a při celé realizaci je důsledně dodržovat. Základním předpokladem je používání adekvátní vhodné obuvi se světlou hladkou podrážkou, která nezanechává na podlaze tmavé šmouhy a v níž se nedrží kamínky, které by mohly zapříčinit poškození podlah. Při distribuci nádob s rostlinným materiálem a vodou, které klademe na předem přichystané fólie, se pohybujeme tak, abychom nepoškodili stěny, zárubně dveří či vlastní mobiliář. Zvýšenou pozornost věnujeme skleněným vitrínám, zrcadlům a lustrům. Stejně opatrně se pohybujeme při rozmísťování technických dekorací a jejich stavbě. Velikou pozornost věnujeme podlepení kovových květinových stojanů a váz ochrannými filcovými podložkami. Při práci v době prohlídek umísťujeme všechny materiál mimo provozní trasu a dosah návštěvníků.

Rozdělení pracovních skupin, přidělení jednotlivých prostor a materiálu provedeme na základě předem stanovené náročnosti práce, kde přihlížíme ke zručnosti a dovednosti jednotlivých účastníků akce. Při akci většího rozsahu se snažíme ke zkušeným aranžérům přidělit začátečníky, kteří tímto způsobem získají cenné zkušenosti, jistotu a odvahu k další samostatné práci. Je vhodné přidělit jednotlivé prostory podle výstavnického záměru tak, aby jednotlivým realizátorům vyhovovaly ve smyslu stylu a velikosti zamýšlených dekorací.

Vlastní tvorba květinových dekorací v historickém interiéru je velice výjimečným a náročným procesem. Je třeba postupovat nanejvýš zodpovědně a logicky. Na základě předem zpracovaného libreta jsou určena přesná místa budoucích dekorací. Před uložením nádob s vloženou aranžovací hmotou fixovanou speciální páskou tato místa zabezpečíme krycí fólií, která zabraňuje poškození mobiliáře a podlah v průběhu práce. Po ukončení práce se tato fólie odstraní spolu s rostlinnými zbytky a případnými kapkami vody. Dále na tato místa předem založíme na míru upravené ochranné podložky, které zde zůstávají po celou dobu trvání výstavy. V každé místnosti si připravíme čistou utěrku na odstranění uniklé vody, smetáček s lopatkou pro zabezpečení průběžného úklidu a plastové pytle nebo papírové krabice na separovaný odpad. Rozhodneme se, zda menší a lehčí dekorace zhotovíme na pracovních stolech v technickém zázemí a na místo určení je přeneseme již hotové. Výhodou tohoto postupu je svým způsobem pohodlnější práce, ovšem za předpokladu, že jsme schopni velmi přesně určit a dodržet podobu a rozměry hotového díla. Rozměrná díla vytváříme přímo na místě. Před započítím vlastní práce si na ochrannou fólii rozmístíme nádoby s květinami a technický materiál tak, abychom je měli co neblíže při ruce. Je nutné zamezit zbytečnému přecházení po místnosti s řezanými květinami právě vytaženými z vody. Pokud nám to vlastní práce umožní, nádoby a květinové stojany umístíme na přesně určené místo tak, abychom je nemuseli zbytečně přesunovat. V případě, že je to nezbytné, činíme tak velmi opatrně, a to vždy před závěrečným dolitím vody do hotového aranžmá. Naopak menší dekorace můžeme posunovat a přenášet bez problémů. Po dokončení práce zkontrolujeme, zda někde neprosvítá aranžovací hmota, pletivo nebo technické dráty a pásy, zda je dekorace dokončena ze všech pohledových míst a zda jsme ponechali technicky vhodné místo pro dolévání vody. U květinových dekorací, umístěných u stěn nebo ve výklencích, zadní část pohledově nevypracováváme, čímž ušetříme cenný materiál. Navíc tak umožníme bezpečné dolévání vody. Tato místa však vždy musí být skryta pohledům návštěvníků. Průběžně kontrolujeme stabilitu dekorací. V případě použití rozměrných technických dekorací (zmiňovaných kulis) je třeba tyto prvky sestavit technicky pevně a dokonale. Musí bezpečně udržet často i rozměrné květinové dekorace, umístěné ve skleněných vazách a kovových stojanech, při práci musí unést váhu pracujícího člověka a v průběhu trvání výstavy musí umožňovat bezpečné dolévání vody a obměňování uvadlých květů a zeleně. Během prací neustále kontrolujeme čistotu mobiliáře a podlah, konve s vodou odkládáme do zabezpečených rohů místností a nenecháváme žádný materiál v trasách pohybu. Pracujeme technicky čistě a časově úsporně, dodržujeme scénář, počty a druhy květin a zeleně. Při aplikaci všech výše zmíněných zásad, správné komunikace s kolegy a okamžité konzultace s pracovníky objektu při řešení vzniklých problémů a nenadálých skutečností, dosáhneme po všech stránkách dokonalého výsledku.

4.1.8 Ošetření hotových květinových aranžmá

Nedílnou a neméně důležitou součástí realizace květinových výstav je následná péče po celou dobu výstavy. Konkrétní zásahy se odvíjejí od plánované doby, po kterou je umožněn přístup návštěvníkům. Výstavy v období **jara a podzimu** jsou vzhledem k příznivým teplotám plánovány na jeden, nejdříve i dva týdny, v **letním** období většinou na pět až devět dní. Ošetření květinových aranžmá probíhá v níže uvedených krocích:

- **Doplňování vody do nádob**

Tato na první pohled jasná a jednoduchá činnost je v kontextu historického objektu velmi náročná na čas, čistotu a preciznost. Už samotný pohyb s konvemi vody na trase v historickém interiéru má své jasné zásady a postupy. Pro dolévání vody do menších dekorací umístěných na mobiliáři používáme konve o obsahu 3 až 5 litrů. Pro dekorace aranžované do velkých nádob, umístěné na podlaze nebo upevněné v kovových dřevěných stojanech, využijeme konve o obsahu 10 až 12 litrů.

Dbáme vždy na to, aby konve byly plné maximálně ze dvou třetin, abychom zabránili nechtěnému rozlévání vody při chůzi. Konve též nesmí být na povrchu mokré, aby nedošlo k ovlhčení koberců, parket nebo mobiliáře vodou. Pokud už k tomu dojde, musíme mít po ruce suchou utěrku a vlhké povrchy ihned utřít. V žádném případě nepřeléváme na trase vodu z jedné konve do druhé, a už vůbec ne z velké konve do malé. Takřka bez výjimky vždy dojde k nechtěnému rozlití vody. Zde je třeba opět zdůraznit, že **pro bezpečné dolévání vody do květinových dekorací je třeba si vymezit dostatek času a nespěchat.**

Při vlastním dolévání vody do nádob s květinami je třeba dodržet několik zásad. V první řadě zvolíme místo, kterým budeme vodu dolévat. Do nádoby je nutné dobře vidět, pokud jsou umístěny na vysokých komodách, skříních, postelích s nebesy nebo na výše umístěných okenních parapetech, je třeba mít stabilní, dostatečně vysoké schody s nohama zabezpečenými proti poškození podlah. V tmavých koutech a za šera se osvědčila elektrická čelová svítidla. Ujistíme se, že je v místě dolévání dostatek prostoru a že zálivce nebrání nevhodně založená aranžovací hmota, list nebo stonek umístěný bezprostředně při vnitřním okraji nádoby, dekorativní nebo technický aranžovací materiál, po němž voda steče mimo nádobu. Ve většině případů voda vystupuje vzhůru velice rychle, zvláště pak u nádob a váz se zužujícím se hrdlem. Zde opět platí základní pravidlo – nespěchat. Také se nedoporučuje, zvláště u dekorací umístěných ve výšce, zkoumat výšku hladiny vložím prstů a takto kontrolovat množství dolité vody. V případě, že je voda vlažná, necítíme ji a dojde k nežádoucímu přelití. Navíc je vždy třeba pohledem zkontrolovat výšku hladiny – u menších dekorací by měla sahat nejméně 2 cm, u větších pak 3 cm pod okraj nádoby. Problém může nastat u nádob s nestejně vysokým okrajem, např. se zdobeným prolamováním či dekorativními otvory. U takových typů nádob je zapotřebí zvýšené ostražitosti při dolévání. Další problém může nastat, pokud aranžér použil technickou vložku (např. pomocnou plastovou nebo kovovou nádobu), aby zajistil nepropustnost dekorativní historické nebo i soudobé nádoby, která odpovídá požadovanému tvůrčímu záměru. Pokud je technická nádoba umístěna v dekorativní nádobě příliš hluboko, stává se dolévání vody opět velmi problematickým úkonem. Může totiž dojít k zatečení vody mezi obě nádoby a pomalým prosakováním pak k poničení historického inventáře. Po dolití vody již s dekoracemi nijak nemanipulujeme.

V případě přelití a následném zatečení vody mezi nádobu a mobiliář nebo podlahu je nutné nádobu umístit mimo postižené místo na ochrannou fólii a část vody z ní odlít. Postižené místo pod nádobou je zapotřebí neprodleně ošetřit, ovšem ne pouhým otřením utěrkou. Je důležité odstranit i plastovou nebo skleněnou podložku, pod kterou voda také zateče, což nemusí být na první pohled patrné. Postižené místo je třeba důkladně vysušit a nechat dokonale vyschnout po dobu několika hodin až jednoho dne. Po poradě s pracovníky objektu bude nutné toto místo u citlivých povrchů ošetřit i dalšími prostředky. V případě, že voda zůstane uzavřená pod podložkou, místo se nevysuší a neošetří, škody na mobiliáři mohou být nedozírné. V případě polití parket a intarzovaných podlah je postup obdobný, stejně tak u textilií a koberců. Situace není tak vážná u dlážděných a kamenných podlah nebo u mramorových či žulových desek a parapetů, přesto ji není dobré podcenit. I tento zdánlivě odolný materiál je nutné náležitě ošetřit. Ideální a bezpečný postup dolévání vody a ochrany mobiliáře spočívá v aktivní spolupráci a komunikaci realizátorů výstavy s pracovníky památkových objektů a včasném upozornění na výše zmíněná problematická místa.

- **Odstraňování povadlých květů a listů**

Tuto činnost je nutné provádět každodenně. I v případě trvanlivých květin dochází k postupnému odkvétání květů a vadnutí listů, je proto důležité vše povadlé pečlivě odstraňovat a aranžmá tak stále udržovat ve svěží podobě. Některé květy a listy je možno bez problému odstranit odštípnutím prsty, jiné je třeba odstranit pomocí zahradnických nůžek. Vždy se musíme soustředit na to, abychom zbylé květy a listy zbytečně nepoškodili. Odkvetlé výhony se z aranžmá nevytahují, protože bychom tím mohli narušit pevnost aranžovací hmoty a tím i stabilitu celého díla. Pokud je už musíme odstranit, je vhodné je odstříhnout nůžkami v těle aranžmá. Zvláštní pozornost věnujeme též postupnému odstraňování pylu z odkvétajících květů, zvláště pak prašníků lilií. Pyl se jen velmi komplikovaně odstraňuje z mobiliáře a především pak z textilií.

- **Výměna rostlinného materiálu**

Na tuto aktivitu musíme být připraveni již při rozdělování květů před vlastní realizací, kdy odložíme část materiálu pro pozdější výměnu. Při nepříznivé mikroklimatické situaci v interiéru nebo při prodloužení výstavy musíme přistoupit k výměně **řezaných květin** nebo i **zeleně**. U zeleně je však nutné konstatovat, že je v naprosté většině používaných druhů velmi trvanlivá, zvláště pak u materiálu (např. zimostřáz, břechtan, myrta, bobkovišeň, bohyška apod.) získaného ze zámeckých zásobních zahrad a parků. Při výměně řezaných květin v dekoracích je třeba zvážit, zda se budou vyměňovat pouze jednotlivé povadlé či poškozené květy, nebo se budou obměňovat celá aranžmá. Při výměně jednotlivých květů je až na výjimky nevytahujeme z aranžovací hmoty, pouze je těsně nad ní odstříhneme a stonky čerstvých květů vpíchneme do neporušených míst. Hmota se tak nerozpadne a nové květy budou umístěny pevně a stabilně. V případě, že se báze dekorace příliš rozvolní a vzniknou prázdná místa, snažíme se je dotvořit trvanlivou zelení, která vydrží do ukončení výstavy i s menším množstvím vody. Můžeme též uplatnit další doplňkový či dekorativní materiál (např. sisalové vlákno, dřevité plody a lusky apod.). Pokud zvolíme výměnu celých aranžmá, můžeme při jejich tvorbě využít i použitelné květy z původních aranžmá, které před aranžováním ošetříme řezem, případně můžeme použít i podpůrné preparáty na prodloužení jejich trvanlivosti. Vždy se však držíme zásady, že výstava, i když částečně zredukovaná, musí vydržet svěží a krásná do posledního dne.

- **Větrání a stínění**

Jedná se o velmi účinnou metodu prodloužení trvanlivosti řezaných květin, zvláště pak v letních měsících. Teploty v interiérech hradů bývají většinou nižší, v zámcích však v letních měsících stoupají během dne na relativně vysoké hodnoty. Větrání je neúčinnější v brzkých ranních hodinách, kdy je vzduch nejchladnější. Během dne velmi pomáhá i přistínění interiéru okenicemi, roletami nebo závěsy, a to především v odpoledních hodinách. Problémem však může být slabší vizuální dojem z výstavy, která není osvětlená přirozeným denním světlem.

4.1.9 Úklid, nakládka a odvoz materiálu

Úklid v historicky cenném a velmi zranitelném prostředí památkového objektu je naprosto zásadní pro zdárnou realizaci celé akce. Je možné rozlišit dva typy – **úklid průběžný** a **úklid závěrečný**. S ohledem na citlivost zařizovacích prvků interiéru je především průběžný úklid velmi důležitý. V mnoha historických interiérech jsou přístupové cesty, chodby a schodiště úzké a i v samotných místnostech bývá, vzhledem k různému stupni zaplnění historickým mobiliářem, poměrně málo volného prostoru. Z tohoto důvodu se zde snažíme odkládat minimum již nepotřebných věcí a každou cestu do zázemí využijeme pro průběžné odnesení prázdných nádob, pytlů s rostlinným odpadem a nepotřebného technického materiálu. Je naprosto nezbytné též průběžně uklízet veškeré nezpracované rostlinné

materiály (listy, odřezané stonky apod.) ze zakrytého mobiliáře a podlah. Práce se tak stává přehlednější a bezpečnější, navíc získáme drahocenný čas, který je nutný především na konci realizace. Závěrečný úklid zahrnuje finální odstranění ochrany mobiliáře, podlah a koberců a jejich vizuální kontrolu. V zázemí roztřídíme zbytky materiálu na rostlinný, určený ke zkompostování, vytřídíme plasty, papír a jiný technický materiál. Vymyjeme použité nádoby, nezpracovaný materiál umístíme do přepravních krabic nebo boxů, sklo a keramiku proložíme fólií nebo kartony a zabezpečíme tak proti poškození během přepravy. Vše naložíme a vhodně poskládáme do nákladního prostoru auta a připravíme na odvoz. Dokonalým úklidem a důslednou závěrečnou kontrolou všech dotčených ploch podtrhneme a završíme úspěch akce.

4.2 Příklady aktivit v historických interiérech

Pro zpracování metodického postupu věnovaného tvorbě květinových dekorací v historickém interiéru je naprosto nepostradatelná praktická zkušenost autorů, získaná při tvorbě v reálných památkových objektech. Následující přehled těch nejzajímavějších realizovaných výstav, které vznikly v průběhu uplynulých více než dvaceti let, chronologicky dokumentuje floristickou tvorbu odpovídající jednotlivým uměleckým slohům. V popisu každé akce je představen konkrétní památkový objekt včetně jeho lokalizace, dále je uvedena stručná charakteristika výstavy a popsána jsou též specifika logistiky materiálu používaného v rámci objektu.

4.2.1 Gotika

Název výstavy: **S květinou v čase**
Objekt: Stará radnice v Brně
Termín: 13. duben 2013

Charakteristika výstavy:

Turistické informační centrum města Brna bylo iniciátorem a objednatelům výstavy zahrnující slohy od gotiky po baroko. Nejpůsobivější květinové dekorace vznikly v síni označované jako klenotnice, jejíž interiér, přestavěný v období rané gotiky z původní románské prostory v prvním patře Staré radnice, je charakteristický přestavěnými románskými okny a žebrovou klenbou zakončenou lomeným obloukem.

Doprava a logistika materiálu:

Stará radnice v Brně je situována na Radnické ulici v samém centru města mezi Zelným trhem, Dominikánským náměstím a Masarykovou ulicí. Vjezd do těchto míst je velice složitý, zvláště pak v období prodeje na Zelném trhu. Je možný pouze na povolení Magistrátu města Brna, parkování na povolení Turistického informačního centra. Vykládka květinového a výstavnického materiálu probíhá na chodníku této velmi exponované ulice a vynášení materiálu probíhá dvěma směry. Vchodem z ulice a následně vnitřním schodištěm do prvního patra do sálu s původním renesančním stropem z 16. století a dále do sálu s ornamentální barokní štukaturou. Do klenotnice a freskového sálu je přístup z nádvoří venkovním schodištěm pod radniční věží.

4.2.2 Renesance

Název výstavy: **Renesance s tulipánem**
Objekt: Státní zámek Kratochvíle
Termín: 5. květen 2012

Charakteristika výstavy:

Do projektu Tulipán v renesanci 2012 se zapojil spolu s českými a moravskými zámky Třeboň, Bučovice a Náměšť nad Oslavou i zámek Kratochvíle. Tento úchvatný a nedávno zrestaurovaný památkový objekt posloužil jako dokonalá kulisa pro autentické, z renesance vycházející květinové dekorace s důrazem na tulipány, které se do země Koruny české dostaly za krále Ferdinanda I. Habsburského v roce 1556.

Doprava a logistika materiálu:

Zámek Kratochvíle je situován uprostřed renesanční zahrady, obehnané kamennou zdí, s přístupem hlavní branou pod Hodinovou věží a provozní branou do zahrady, vše na rovině. Zahradou vede široká písková a dále pískovcová cesta až ke vchodu do vlastního objektu. Rozlehlý vstupní sál s původní dlažbou umožňuje přehledné rozložení výstavnického materiálu, stejně prakticky je umístěna i veřejnosti skrytá provozní místnost s vodou. Široké schodiště umožňuje pohodlné vynášení materiálu do patra zámku.

4.2.3 Manýrismus

Název výstavy: **Květiny na renesanční tabuli**
Objekt: Státní zámek Bučovice
Termín: 29. červen 2017

31	32
33	34 35

Obr. 31: Slavnostní květinová výzdoba prostory Klenotnice na Staré radnici v Brně.

| Foto B. Rabušic, 2013.

Obr. 32: Prostá symbolická úprava lilí v kamenné váze v gotické kapli na hradě Rožmberku.

| Foto B. Rabušic, 2004.

Obr. 33, 34: Renesanční květinová aranžmá. Takto barevně bohatá květinová aranžmá jsou typická pro výzdobu nákladně vybavených zámků, postavených po vzoru italské renesance. Zámek Kratochvíle. | Foto B. Rabušic, 2017.

Obr. 35: Manýristická úprava hodovní tabule. Variace na bohatě prostřenou a zdobenou tabuli na hradě Pernštejně. | Foto B. Rabušic, 2012.

Charakteristika výstavy:

Rok 2017 byl Národním památkovým ústavem v rámci svých projektů vyhlášen Rokem renesanční šlechty. Státní zámek v Bučovicích se stal díky své autentické a zachovalé renesanční architektuře hlavním objektem a v tomto duchu byly i naaranžovány květiny na celé prohlídkové trase zámku. V Zaječím sále, ve kterém je unikátní manýristická nástropní freska s výjevem ze života zajíců, byla instalována květinová dekorace, volně inspirovaná hostinou zajíců. Použitý materiál zahrnující nejen květiny, ale i zeleninu, byl umístěn na jídelním stole v půdorysném rozložení dle dispozic grafického znaku, který se vyskytuje v centrální ploše fresky a stal se podkladem k logu Roku renesanční šlechty.

Doprava a logistika materiálu:

Státní zámek Bučovice se nachází uprostřed města na rovinatém terénu. Díky bočnímu schodišti, ústíciému přímo na nádvoří zámku pod renesanční arkádu, je vykládka a manipulace s výstavnickým materiálem bezproblémová a nenáročná. Prohlídková trasa je umístěna v přízemí a i v letních dnech je zde nízká teplota, což je pro trvanlivost aranžmá z řezaných květin velice příznivé.

Název výstavy:	Amarylis a Arcimbaldovy portrétní fantazie
Objekt:	Státní zámek Třeboň
Termín:	12. duben 2019

Charakteristika výstavy:

Výstava Amarylis na zámku v Třeboni byla v roce 2019 situována na prohlídkovou trasu z období renesance. Výstavnickým záměrem bylo vytvoření květinových dekorací, inspirovaných obrazy renesančních malířů. Ve výčtu slavných jmen jako např. Michelangelo, Rafael, Botticelli, della Robbia, Caravaggio nemohl chybět svérázný manýristický portrétista Giuseppe Arcimboldo, tvůrce podobizen z plodů, květin, zvířat aj. Floristické dekorace s výrazným zastoupením ovoce a zeleniny jsou v podstatě volnou tvorbou v duchu manýrismu, nemají za cíl kopírovat skutečné obrazy, ale nechat se jimi inspirovat.

Doprava a logistika materiálu:

Zámek Třeboň je umístěn v centru města a do velkého nádvoří je přístup čtyřmi branami. Pro navážení a vykládku výstavnického materiálu je příjezd stanoven správou zámku branou z Krčínovy ulice, autem se dá po rovině přijet ke všem místům, kde probíhá vlastní výstava – ke vchodu na renesanční trasu, kde je i praktický přístup k vodě, k Schwarzenberskému sálu a k zámecké konírně. Všechny výstavní prostory jsou umístěny v přízemí zámku a při zvýšené opatrnosti je po nich bezpečný pohyb.

4.2.4 Baroko

Název výstavy:	Kamélie mezi knihami
Objekt:	Památník písemnictví na Moravě
Termín:	10. březen 2010

Charakteristika výstavy:

V rámci spolupráce státního zámku v Rájci-Jestřebí a Muzea Brněnska byla jedna z nejvýznamnějších květinových výstav v České republice zrealizována v Památníku písemnictví na Moravě v Rajhradě u Brna. Působivé až monumentální květinové dekorace byly umístěny do centrálního schodiště a přílehlých chodeb této významné a rozsáhlé barokní stavby z poloviny 18. století.

Doprava a logistika materiálu:

Rozlehlý areál barokně přestavěného benediktinského kláštera byl vystavěn na rovinatém pozemku

39	40
36	38
37	

Obr. 36, 37: Nástropní manýristická freska v Zaječím pokoji na zámku v Bučovicích (36). Její kontury se staly zdrojem inspirace pro umístění zeleninou a květinami dekorovaných cínových talířů (37) na hodovním stole v témže pokoji. | Foto B. Rabušic, 2017.

Obr. 38: Květinová aranžmá inspirovaná obrazy. V tomto případě se inspirací pro úpravu renesanční tabule na zámku v Třeboni staly obrazy svérázného manýristického portrétisty Giuseppe Arcimbolda. | Foto B. Rabušic, 2019.

Obr. 39, 40: Příklad umístění barokních květinových aranžmá v monumentálním interiéru. Rozlehlá schodišťová síň Památníku písemnictví na Moravě v Rajhradě je příkladem vhodného umístění pompézních barokních aranžmá, umístěných na pozlacených kovových stojanech zdobených akanty a volutami. | Foto B. Rabušic, 2010.

v blízkosti řeky Svratky. Do Památníku písemnictví, umístěného v srdci kláštera, jsou dva přístupy: před vstupním prostorem s pokladnou přímo do přízemní chodby a z uzavřeného nádvoří v zadní části areálu jednou z dalších přízemních chodeb. Středové schodiště i horní prostory jsou přes značné vzdálenosti dobře dostupné a pohyb v nich je bezpečný. Fyzickou námahu v rámci stěhování vzrostlých rostlin kamélií a dalšího výstavnického materiálu částečně redukuje elektrická výtahová plošina.

4.2.5 Rokoko

Název výstavy: **Celostátní seminář aranžování květin v historickém interiéru**
Objekt: Státní zámek Jaroměřice nad Rokytnou
Termín: 20. srpen 2006

Charakteristika výstavy:

Na jednom z našich nejkrásnějších zámků, v Jaroměřicích nad Rokytnou, se uskutečnil v roce 2006 celostátní seminář aranžování květin v historickém interiéru, organizovaný Národním památkovým ústavem. Této ojedinělé a významné akce se zúčastnilo 55 pracovníků českých a moravských hradů a zámků z řad zahradníků, kunsthistoriků a kastelánů. Součástí třídenního programu, zaplněného přednáškami, promítáním a výměnou zkušeností bylo i aranžování květin z jednotlivých historických období na prohlídkové trase zámku. Rokokové dekorace vznikly v Tanečním sále.

Doprava a logistika materiálu:

Státní zámek je situován do centra města Jaroměřice nad Rokytnou, přímo naproti náměstí, v rovině. Vjezd je možný vstupní branou na zámecké nádvoří. Vykládka materiálu probíhá přes vstupní halu širokým schodištěm do Sálu předků a boční provozní chodbou zadním poměrně úzkým schodištěm do chodby ústící do Tanečního sálu na konci rozsáhlé prohlídkové trasy. Přístup k vodě je umístěn prakticky v boční provozní chodbě.

4.2.6 Klasicismus

Název výstavy: **Vranovská lilie**
Objekt: Státní zámek Vranov nad Dyjí
Termín: 7. červen 2013

Charakteristika výstavy:

Cyklus výstav Vranovská lilie započal první ojedinělou výstavou lilí v roce 2000, a to na popud správců zámku manželů Janíčkových, kteří tímto sledovali podpoření návštěvnosti zámku umístěného v jednom z nejjižnějších cípů Moravy. Vedla je k tomu i výjimečná láska ke květinám a snaha o pořádání různých výstav a podporu kulturních akcí. Vranovský zámek se tímto počinem stal jedinečným památkovým objektem, který poskytl své interiéry jedné z našich nejvýznamnějších a nejdéle trvajících květinových výstav v historickém prostředí.

Doprava a logistika materiálu:

Zámek Vranov nad Dyjí stojí na skále nad městečkem Vranov a nad řekou Dyjí. Vede k němu kvalitní silnice, autem je možno při realizaci výstavy zajet až na druhé nádvoří, bezprostředně k začátku prohlídkové trasy. Zde je prostor pro skládání materiálu a sem je také přivedena voda, což umožňuje realizovat přípravné práce mimo interiéry. Obě schodiště, vedoucí na prohlídkovou trasu a do zámecké kaple, jsou pohodlná a široká. Pohyb s květinami a výstavnickým materiálem je proto bezpečný.

41	42
	43
44	45

Obr. 41, 42, 43: Aranžmá z období rokoka. Hravá a roztančená aranžmá na zámku v Jaroměřicích nad Rokytnou (41), v Rájci nad Svitavou (42) a na hradě Pernštejně (43), umístěná na bohatě zdoběném stojanu nebo na konzolových stolcích. | Foto B. Rabušic, 2006–2013.

Obr. 44, 45: Aranžmá z období klasicismu. Aranžmá klasicistních tvarů umístěná na kovových květinových stojanech a na krbové římse v interiéru zámku Vranov nad Dyjí. | Foto B. Rabušic, 2013.

4.2.7 Empír

Název výstavy:	Květinové matiné u vévodkyně Zaháňské
Objekt:	Státní zámek Ratibořice
Termín:	30. duben 2015

Charakteristika výstavy:

...empírová elegance s nádechem antiky vládla v době Vídeňského kongresu tanečním sálům, salonnům i budoárům...

Motto cyklu výstav květinových dekorací v duchu empíru bylo nosnou myšlenkou pro uskutečnění projektu s názvem Květiny z konce napoleonských časů, do kterého se zapojily hrady a zámky Ratibořice, Bítov, Vranov nad Dyjí, Dačice a Kunín. Výstavy v empírových interiérech se uskutečnily v rámci připomínky výročí konce napoleonských válek, Vídeňského kongresu a Svaté aliance, jejichž cílem bylo poválečné geografické a hospodářské uspořádání Evropy. Spolupráce mezi uvedenými památkovými objekty se promítla do jednotného plakátu a společné mediální podpory.

Doprava a logistika materiálu:

Zámek Ratibořice se nachází v parku nad Babiččiným údolím, příjezd je možný zpevněnou pískovou cestou až ke vchodu do objektu. Vyskladnění materiálu je možno přímo ve vstupní hale, kde se také odehrává tvorba většiny květinových dekorací. V těchto prostorách s kamennou dlažbou se nachází aranžovna s přívodem vody a je zde možnost umístění pracovních stolů. Přístup na prohlídkovou trasu zámku je přímo z haly dvěma vchody na trasu v přízemí a po dvou schodištích na trasu v prvním patře.

4.2.8 Biedermeier

Název výstavy:	Víkend otevřených zahrad
Objekt:	Zámek Mikulov
Termín:	9. červen 2018

Charakteristika výstavy:

Na základě úspěšné a dnes již hodně rozšířené celostátní akce Víkend otevřených zahrad proběhla na žádost Regionálního muzea v Mikulově přednáška s předváděním aranžování květin z období baroka, biedermeieru a romantismu. Květinové dekorace vznikaly přímo před očima návštěvníků na terasách mikulovského zámku, byly doprovázeny komentářem na téma aranžování květin v historii a následně byly umístěny na prohlídkovou trasu zámku, kde doplnily jednotlivé interiéry dle historických stylů.

Doprava a logistika materiálu:

Terasovité zahrady zámku v Mikulově jsou dostupné vstupní branou přímo z náměstí. Široké pískové cesty umožňují pohodlný a bezpečný vjezd přímo na místo realizace, kde je možné v polostínu umístit pracovní a předváděcí stoly a rozmístit též lavice pro návštěvníky. Problém není ani s instalováním zvukové aparatury nebo s přívodem vody. Náročný není ani přesun hotových květinových dekorací do interiérů zámku.

46	47
48	49
50	51

Obr. 46, 47, 48: Květinové výstavy na hradech a zámcích se občas představují v tematických cyklech. Příkladem mohou být výstavy v rámci cyklu Květiny z konce napoleonských časů, při jejichž realizaci vznikla typická empírová aranžmá v antikizujících vázách a stojanech na zámcích v Ratibořicích (46) a v Buchlovicích (47). | Foto B. Rabušic, 2015 (46, 48) a V. Skálová, 2020 (47).

Obr. 49, 50, 51: Typická květinová aranžmá období biedermeieru na rozdíl od honosného a okázalého empíru našla svá místa na kulatých či oválných stolech, leckdy opatřených nástolníky. Úpravy stolů na zámcích v Ratibořicích (49), v Mikulově (50) a v Rájci nad Svitavou (51). | Foto B. Rabušic, 2015-2020.

4.2.9 Romantismus

Název výstavy:	Šalomounova lilie
Objekt:	Státní zámek Náměšť nad Oslavou
Termín:	26. srpen 2017

Charakteristika výstavy:

V roce 2017 byl zámek v Náměšti nad Oslavou vybrán jako hlavní objekt v rámci akce Hradozámecká noc, každoročně vyhlašované Národním památkovým ústavem, jako památka, která si zaslouží zviditelnění a zvýšení návštěvnosti. Výstava květinových dekorací s výrazným zastoupením lilí se prolínala hlavní prohlídkovou trasou zámku a zasáhla i do zámecké kaple. Spolu s dalšími aktivitami vytvořila kostru nočních prohlídek a výrazně se zapsala do povědomí návštěvníků této populární a hojně navštěvované akce.

Doprava a logistika materiálu:

Přímo ke vstupu do zámku je možné přijet vstupní branou. Na konci dvouramenného schodiště se nachází jak zámecká kaple, tak vstup na další schodiště, ústící přímo na hlavní prohlídkovou trasu. Z vnitřního nádvoří, pokrytého pískovcovou dlažbou, vede vstup do pracovního zázemí, kde je možný přístup k vodě. Práce na nádvoří, v interiérech zámku a na zasklené arkádě je velice praktická a bezpečná.

4.2.10 Secese

Název výstavy:	Proměny kamélií
Objekt:	Státní zámek Rájec nad Svitavou
Termín:	24. únor 2000

Charakteristika výstavy:

Výstavy zámecké sbírky vzrostlých rostlin kamélií, trvajících nepřetržitě již od roku 1993, se staly jednou z nejvýznamnějších květinových výstav v České republice co do rozsahu, počtu vystavovaných rostlin, množství doprovodných květinových aranžmá a zájmu odborné i laické veřejnosti. Akce v roce 2000 však byla z výstavnického pohledu naprosto výjimečná. Hlavním leitmotivem byla proměna aranžování květin v jednotlivých epochách vývoje společnosti od gotiky po secesi, kterou ve slohově odpovídajících aranžmá po celé trase zámku nadčasově doprovázel květ kamélie.

Doprava a logistika materiálu:

První patro zámku bylo za tímto účelem přestavěno chronologicky podle jednotlivých stylů, a to jak z hlediska nábytku, tak z hlediska drobného výstavnického mobiliáře. Tomuto záměru byly přizpůsobeny i průvodcovské texty. Aranžovna s přívodem vody a pracovními stoly se nachází v přízemí v obslužné chodbě. Vzhledem k popsáným skutečnostem, k pohybu po monumentálním zámeckém schodišti a k celkovému nebývalému rozsahu výstavy byla tato akce organizačně velice náročná.

52	53
	54
55	56

Obr. 52, 53: Květinová aranžmá v duchu romantismu se stala jedním z nosných témat prohlídkové trasy zámku v Náměšti nad Oslavou v rámci Hradozámecké noci.
| Foto B. Rabušic, 2017.

Obr. 54, 55, 56: Podmanivá a noblesní secesní květinová aranžmá, vytvořená v souladu s originálními nádobami tohoto období na zámku v Lysicích (54), v Místodržitelském paláci v Brně (55) a na zámku v Bučovicích (56).
| Foto V. Skálová, 2008 (54), archiv NPÚ ÚOP v Brně, 1997 (55) a J. Martinek, 2020 (56).

4.3 Specializovaný workshop aranžování květin v historickém interiéru

Při řešení projektu Ministerstva kultury ČR, pod kódem DG18P02OVV007 – Opomíjená témata krajinářské architektury pro potřeby památkové péče, proběhl specializovaný workshop pro studenty Zahradnické fakulty MENDELU, studijního programu Floristická tvorba, tedy pro budoucí specialisty v oboru aranžování rostlin. Workshop byl koncipován tak, aby je detailně seznámil s postupy a technikami aranžování rostlin v historických interiérech. Pomocí praktické realizace květinových aranžmá v reálných památkových objektech pod vedením lektorů (též autorů metodiky) si studenti osvojili veškeré důležité kompetence potřebné pro tuto činnost. Výstupy se staly součástí expozic v památkových objektech státních zámků Lednice a Bučovice, kde je mohli zhlédnout návštěvníci, a získat tak adekvátní představu o aranžování rostlin v jednotlivých epochách vývoje lidské společnosti. Workshopu předcházelo tříhodinové intenzivní školení studentů o procesu aranžování rostlin v historickém interiéru, a to v rámci výuky předmětu Floristický ateliér 2.

Workshop byl rozdělen na dvě části tak, aby se studenti naučili pracovat s různými typy materiálů a také zažili atmosféru rozdílných historických objektů, zámku **Lednice** (část A – romantismus druhé poloviny 19. století) a zámku **Bučovice** (část B – renesance). V Lednici byl doplněn I. a II. prohlídkový okruh květinovými dekoracemi s použitím sušených a umělých rostlin, kde ho v průběhu letní turistické sezóny zhlédlo celkem 97 926 návštěvníků. V Bučovicích pak byly pro výzdobu historických interiérů použity řezané květiny a následnou výstavu navštívilo 1 230 návštěvníků. Na obou částech workshopu též proběhlo celkem 14 speciálních komentovaných prohlídek pod vedením Bohuslava Rabušice, určených pro zainteresovanou širokou veřejnost. Lze též konstatovat, že realizací výstupu druhu W – workshop, došlo ke zvýšení mediálního zájmu o památkové objekty i celý řešený projekt NAKI II, a to jak v tisku, tak i v rozhlasovém vysílání. V rámci workshopu došlo k praktickému ověření metodického postupu a technik aranžování květin v historickém interiéru.

Workshop A:	Sezónní dekorace pro doplnění prohlídkových okruhů
Objekt:	Státní zámek Lednice
Termín aranžování:	19.–21. květen 2020
Termín výstavy:	letní turistická sezóna, 25. 5. – 12. 10. 2020
Zaměření:	Aranžování s využitím sušených a umělých rostlin
Počet návštěvníků:	97 926 osob

Charakteristika výstavy:

Květinová aranžmá ze sušených a kvalitních umělých rostlin byla vytvořena pro potřeby sezónní instalace v rámci interiérů I. a II. prohlídkového okruhu po dobu turistické sezóny roku 2020. Květinová aranžmá byla navržena a realizována tak, aby vytvářela stylový doplněk vybraných interiérů v duchu romantismu 2. poloviny 19. století.

Doprava a logistika materiálu:

Státní zámek Lednice se nachází uprostřed obce v rovinatém terénu, jehož všechny vstupy jsou pohodlně přístupné bez větších komplikací z obslužných cest. Přípravné práce probíhaly v Rytířském sále, který je přímo přístupný vchodem ze zahradního průčelí zámku. Příjezd je možný přímo k tomuto vchodu, proto je vykládka a manipulace s výstavnickým materiálem bezproblémová a nenáročná. Prohlídková trasa je umístěna v přízemí i v prvním patře zámku. K vlastnímu aranžování byl též využit volný prostor Rytířského sálu, což umožňovalo velmi pohodlnou práci i patřičný přehled v používaném materiálu. Menší aranžmá byla připravována v prostoru sálu, velká aranžmá pak byla realizována na místě výstavy při zachování všech metodikou uváděných bezpečnostních opatření.

57 | 58

59

Obr. 57: Příprava romantického aranžmá s máky v kovové nádobě s orientálními motivy.

Prostor vstupní haly zámku Lednice. | Foto V. Skálová, 2020.

Obr. 58: Zázemí pro práci floristů a skladování rostlinného, technického i dekorativního materiálu.

Prostor Rytířského sálu. | Foto V. Skálová, 2020.

Obr. 59: Kontrola průběhu aranžování autory libreta. Aranžmá inspirované renesancí na stole v jídelně. | Foto V. Skálová, 2020.

60 | 61
62

Obr. 60: Aranžmá do antikizující vázy ze sušených a umělých rostlin v Modrém sále zámku Lednice. | Foto V. Skálová, 2020.

Obr. 61: Romantické aranžmá s máky v kovové nádobě s orientálními motivy. Prostor vstupní haly zámku Lednice. | Foto J. Martinek, 2020.

Obr. 62: Aranžmá hodovní tabule s tulipány inspirované renesancí. Prostor jídelny zámku Lednice. | Foto J. Martinek, 2020.

63 | 64
65

Obr. 63: Barokně laděné aranžmá určené na střed prostřeného stolu. Inspirace obrazem.
| Foto J. Martinek, 2020.

Obr. 64: Romantická kytice do pracovny prince Franze. Inspirace Makartovou kyticí.
| Foto J. Martinek, 2020.

Obr. 65: Středové aranžmá ve stylu biedermeier určené na stůl ve Žlutém salónku.
| Foto J. Martinek, 2020.

Workshop B:	Květiny na zámku v Bučovicích
Objekt:	Státní zámek Bučovice
Termín aranžování:	1.-3. červenec 2020
Termín výstavy:	4.-12. červenec 2020
Zaměření:	Aranžování s využitím řezaných rostlin
Počet návštěvníků:	1230 osob

Charakteristika výstavy:

Státní zámek v Bučovicích se stal díky svým zachovalým interiéřům místem pro výstavu prací účastníků workshopu aranžování květin se zaměřením na tvorbu aranžmá z řezaných rostlin. Hlavním motivem výstavy bylo představení tvorby květinových aranžmá ve všech historických obdobích, od středověku až po první polovinu 20. století. V rámci jednotlivých místností prohlídkové trasy byly vytvořeny instalace inspirované mimo jiné středověkou kuchyní, renesanční jídelnou, reprezentativním barokním sálem či romantickým pánským salónek konce 19. století.

Doprava a logistika materiálu:

Státní zámek Bučovice se nachází uprostřed města v rovinatém terénu. Díky bočnímu schodišti, ústí-címu přímo na nádvoří zámku pod renesanční arkádu, je vykládka a manipulace s výstavnickým materiálem bezproblémová a nenáročná. Prohlídková trasa je umístěna v přízemí a i v letních dnech je zde nízká teplota, což je pro trvanlivost aranžmá z řezaných květin velice příznivé.

66 | 67
68

Obr. 66: Historické nádvoří s renesančními arkádami a manýristickou Bakchovou fontánou na státním zámku v Bučovicích. | Foto J. Martinek, 2020.

Obr. 67: Úvodní školení tvůrce libreta výstavy B. Rabušice o pohybu a práci v rámci historického objektu. Kavárna pod arkádou. | Foto J. Martinek, 2020.

Obr. 68: Prostor pro přípravu technického materiálu přímo na nádvoří zámku. | Foto V. Skálová, 2020.

69

Obr. 69: Romantická představa středověké kuchyně. Přípravna jídel v rámci návštěvnického okruhu na zámku v Bučovicích. | Foto V. Skálová, 2020.

70

Obr. 70: Prostřený stůl v renesanční jídelně. Zaječí pokoj s nástrojnými manýristickými freskami. | Foto V. Skálová, 2020.

71 | 72
73

Obr. 71: Honosná úprava oválného stolu v barokním duchu výrazně inspirovaná motivem na nástropní fresce. Prostor Císařského sálu na zámku v Bučovicích. | Foto J. Martinek, 2020.

Obr. 72: Romantizující aranžmá lázně v „dámském budoáru“ s výraznou symbolikou vody. Prostor Ptačího sálu byl krátkodobě z vedlejšího sálu doplněn modelem fontány, která se nachází na nádvoří zámku. | Foto J. Martinek, 2020.

Obr. 73: Romantická dekorace „pánského budoáru“. Prostředí zámecké zbrojnice. | Foto V. Skálová, 2020.

5 ZÁVĚR

Aranžování květin v historickém interiéru jistě patří k velmi atraktivní oblasti tohoto umění, a to nejen pro samotného aranžéra květin, ale též pro správce nebo majitele památkového objektu, a v konečném důsledku i pro vlastního návštěvníka. Česká republika je na památkově chráněné objekty velmi bohatá a s porevolučním vývojem společnosti je patrná tendence vytvářet a zpřístupňovat nové prohlídkové okruhy ve stávajících, ale i v nově rekonstruovaných objektech. Pro zřizování expozic existuje řada odborných metodik, které se věnují tematice jejich tvorby a práci s historickým mobiliářem. Vždy je kladen maximální důraz na uplatnění místně původního historického mobiliárního fondu ve snaze o co nejvyšší autenticitu nově vytvářené expozice. Dekorování historických interiérů rostlinami přináší určitou možnost, jak do jinak statického prostoru vložit živoucí prvek a zpestřit tím tak prohlídkové trasy. Zcela zásadním momentem tvorby květinových instalací však je především bezpečnost mobiliárních fondů a pokora k vlastnímu historickému objektu, který by se neměl stát pouhou kulisou pro krásu květin. Květinové instalace musí být s vybavením interiéru ve vyvážené harmonii.

Aby se květinové aranžmá stalo vhodným, popřípadě až autentickým doplňkem historického interiéru, je nutné při tvorbě návrhu výzdoby proniknout hlouběji do problematiky historie aktuálně řešeného objektu v kontextu vývoje aranžování květin. O možné podobě květinové výzdoby interiérů v minulosti se dozvídáme z četných dobových vyobrazení tehdejších umělců, především z jejich kreseb nebo maleb. Později se objevuje i další důležitý zdroj poznání, a tím je v 2. polovině 19. století rozvoj fotografického umění s jeho věrným zachycením reality. Neméně podstatné jsou též dobové literární prameny a korespondence. Výsledek analýz všech těchto zdrojů nám může být vodítkem při tvorbě kvalitních květinových dekorací pro potřeby výstav v historických interiérech. Předkládaný metodický postup však pohlíží na problematiku aranžování květin i z dalších, literaturou poněkud opomíjených úhlů pohledu, které významným způsobem ovlivňují plánování a realizaci aktivit pracujících s rostlinným materiálem v historicky cenných interiérech. Významné jsou proto kapitoly věnované logistice přípravy a realizace výstav, které shrnují více než 20 let praktických zkušeností týmu autorů při pohybu a práci s květinami na památkově chráněných objektech.

Dnešní společnost stále více vnímá objekty někdejších sídel aristokratů jako vysoce atraktivní prostory pro konání výjimečných událostí. Památkové objekty se tak nepřímo stávají též centry kulturního a společenského života, od lokální až po mezinárodní úroveň, jako tomu je v případě objektů se statutem památky světového dědictví UNESCO. Na našich hradech a zámcích se tak kromě návštěvy prohlídkových okruhů může odehrávat široké spektrum dalších akcí a aktivit, na kterých je též obvyklá květinová výzdoba, ať už se jedná o svatební obřad, floristickou soutěž nebo mezinárodní hudební festival. Všechny tyto aktivity mohou historické prostředí významně zhodnocovat, na straně druhé však může čelit hrozbám a znehodnocením. Umění nalezení ekvilibria mezi uchováním historické podstaty památkového objektu a schopností určité transformace jeho dalšího využití v podmínkách dnešního způsobu života však vypovídá o vyspělosti současné společnosti a její kulturnosti.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BERRALL, J. S. *A History of Flower Arrangement*. London: Thames and Hudson Ltd., 1969. 175 s.
- BITTNEROVÁ, M., M. DOPITA, O. FOJTÍKOVÁ et al. *Floristika: učebnice floristiky v podání předních českých floristů*. Praha: Profi Press, 2011. 406 s. ISBN 978-80-86726-43-4.
- BOBEK, K., I. BYDŽOVSKÁ et al. *Metodika tvorby interiérových instalací a reinstalací*. Praha: Národní Památkový Ústav, 2011, svazek 40. 191 s. ISBN 978-80-87104-86-6. Dostupné z: <https://www.npu.cz/publikace/metodika-tvorby-interierovych-instalaci-a-reinstalaci.pdf>
- CONDER, J. *The flowers of Japan and the art of floral arrangement*. London: Sampson Low, Marston & Company, Ltd., 1892. 276 s. Dostupné z: <https://www.biodiversitylibrary.org/item/83191>
- DILIGENT, S. a W. MAZUCH. *A Guide to Floral Mechanics*. Diligent & Mazuch, 2020. 100 s. ISBN 183803370X.
- DONZEL, C. *Geliebte Blumen*. Hildesheim: Gernsberg Verlag, 1998. 224 s. ISBN 3-8067-2838-0.
- FERRARI B. G. *Flora, ouero, Cultura di Fiori*. Roma: Per Pier. Ant. Facciotti, 1638. 520 s. Dostupné z: <https://www.biodiversitylibrary.org/bibliography/104943>
- HAAKE, K. *Dekorace stolů: technika, estetika, praxe*. 2. vydání. Praha: Profi Press, 2013. 162 s. ISBN 978-80-86726-77-9.
- HAAKE, K. *Floristické techniky: materiály, nářadí, postupy*. Praha: Profi Press, 2013. 153 s. ISBN 978-80-86726-55-7.
- HAAKE, K. *Farbenlehre in der floristik: von der Theorie zur Praxis*. Ratingen: BLOOM's, 2018. 180 s. ISBN 978-3-945429-19-8.
- HASSARD, A. *Floral Decorations for the Dwelling House: A Practical Guide to the Home Arrangement of Plants and Flowers*. London: Macmillan & Co., 1875. 163 s. Dostupné z: <https://www.biodiversitylibrary.org/item/97044>
- HOMOLOVÁ, E. *Vazačský materiál a jeho použití v historickém vývoji vazby a aranžování květin*. Brno, 1973. 59 s. Diplomová práce. Vysoká škola zemědělská. Vedoucí diplomové práce Jaroslav Machovec.
- HOMOLA, V. *Vazačství a aranžování květin*. Praha: Institut výchovy a vzdělávání MZe ČR, 1997. 146 s. ISBN:978-80-7105-146-2.
- CHRYSAI. *Premium flower & plant care : the answers*. Naarden: Chrysal International BV, 2012. 68 s.
- JAKERLE, L. *Ikebana*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1966. 86 s.
- JAKERLE, L. *Ikebana*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1969. 48 s.
- JOŠTOVÁ, B., P. RIMEL., M. DOPITA et al. *Aranžování s Oasisem – Basic: manuál pro účastníky semináře*. Pardubice: Florasis s.r.o., 2016. 37 s.
- KOLEKTIV AUTORŮ. *Floristika: díl I*. Děčín-Libverda: Střední škola zahradnická a zemědělská A. E. Komerse, 2007. 238 s. ISBN 978-80-239-8922-9.
- KOLEKTIV AUTORŮ. *Floristika: díl II*. Děčín-Libverda: Střední škola zahradnická a zemědělská A. E. Komerse, 2007. 471 s. ISBN 978-80-239-8923-6.
- KOŽUŠNÍKOVÁ, D. *Ikebana*. Praha: Magnet-Press, 1995. 118 s. Magnet hobby. ISBN 80-85847-26-4.

- KŘESADLOVÁ, L., P. HUDEC a H. POKOVÁ. *Použití cibulnatých a hlíznatých rostlin v památkách zahradního umění*. Praha: Národní památkový ústav, 2019. 119 s. ISBN 978-80-7480-143-3.
- KUBÍČKOVÁ, D. et al. *Vazačství a aranžování květin*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1978. 283 s.
- KUŤKOVÁ, T. *Velká kniha sušených rostlin*. Praha: Ottovo nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-7360-772-2.
- LACHAUME, J. *Les fleurs naturelles, traité sur l'art de composer les couronnes, les parures, les bouquets, etc. de tous genres, pour bals et soirées; suivi du langage des fleurs*. Paris: Marchand Fleuriste, 1847. 175 s. Dostupné z: <https://www.biodiversitylibrary.org/item/268725>
- LENDEROVÁ, M., T. JIRÁNEK a M. MACKOVÁ. *Z dějin české každodennosti: život v 19. století*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3510-1.
- LUKÁŠOVÁ, E. a V. OTAVSKÁ. *Aristokratický interiér doby baroka ve světle historických inventářů*. Praha: Národní památkový ústav, 2015, 170 s. Odborné a metodické publikace, svazek 79. ISBN 978-80-7480-055-9.
- LUKÁŠOVÁ, E. *Zámecké interiéry: pohledy do aristokratických sídel od časů renesance do doby první poloviny 19. století*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2015. 349 s. ISBN:978-80-7422-372-3.
- MANNICHEOVÁ, L. *Starověký egyptský herbář*. Praha: VOLVOX GLOBATOR, 2000. 223 s. ISBN 80-7207-306-0.
- MARTIN, M. A. *Le langage des fleurs*. Bruxelles: Société Belge de Libraire, 1842. 291 s. Dostupné z: <https://www.biodiversitylibrary.org/item/268541>
- MYSLIVEČEK, M. *Velký erbovník. Svazek 1. Encyklopedie rodů a erbů v zemích koruny české*. Plzeň: Fraus, 2005. 391 s. ISBN 80-7238-520-8.
- MŽYKOVÁ, M. *Nizozemská zátiší ze šlechtických sbírek*. Praha: Národní památkový ústav, 2012. ISBN 978-80-87104-93-4.
- NEDVĚDICKÝ, F. *Vazačství květin. Výtah z učebné látky odborných kursů vazačských*. Brno: Český odbor zemského úřadu na zvelebování živností v Brně, 1920. 54 s.
- NOVÁKOVÁ-SKALICKÁ, M. *Květiny v historickém prostředí a jejich aranžování*. Ústí nad Labem: Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody, 1987. 25 s.
- NOVÁKOVÁ-SKALICKÁ, M. *Květiny v historickém prostředí*. 1. vyd. Brno: Památkový ústav, 1993. 9 s.
- OTRUBA, I. *Zahradně architektonická tvorba: část Zahradnické výstavnictví*. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 1999. 58 s. ISBN 80-7157-363-9.
- PAVELEC, P. a P. SLAVKO (eds.). *Metodika pro přípravu a realizaci historicky poučených festivit v prostředí hradů a zámků - I*. Praha: Národní Památkový Ústav, 2015. 241 s. ISBN 978-80-85033-37-3. Dostupné z: <https://www.npu.cz/publikace/metodika-pro-pripravu-a-realizaci-historicky-poucenyh-festivit-v-prostredi-hradu-a-zamku---i..pdf>
- SCHLING, M. *Art in floral arrangements*. Harrisburg: J. Horace McFarland Co., 1919. 52 s. Dostupné z: <https://www.biodiversitylibrary.org/item/94781>
- SMRŽ, O. *Dějiny květin: Dějiny růže*. 1.vyd. Chrudim: Zahradnická Bursa, 1923. 121 s.
- SUS, J., J. ŽLEBČÍK a J. ROD. *Svět růží*. Olomouc: Agriprint, 2013. 448 s. ISBN 978-80-87091-45-6

ŠTAJNOCHR, V. a V. SKÁLOVÁ. *Prostřený stůl na hradě Pernštejn : stolování na velmožském sídle Pernštejnů v 15. a 16. století : stolování na hraběcím sídle Mittrowských z Nemyše v 19. a 20. století. Kritický katalog k tematické instalaci na Státním hradu Pernštejn.* Praha: Národní památkový ústav, 2016. 223 s. ISBN 978-80-7480-064-1.

VANĚK, V. *Moderní vazačství květin: díl II.* 1. vyd. Chrudim: Nakladatelství zahradnické literatury, 1941. 93 s.

VANĚK, J. *Moderní vazačství květin.* Chrudim: Zahradnická Bursa, 1928. 109 s.

6.1 Seznam publikací, které předcházely metodice a byly publikovány

- MARTINEK, J. Ikebana – japonské umění aranžování květin. In: KOLEKTIV AUTORŮ. *Floristika: díl I.* Děčín-Libverda: Střední škola zahradnická a zemědělská A. E. Komerse, 2007. s. 230–238. ISBN 978-80-239-8922-9.
- MARTINEK, J. a M. BITTNEROVÁ. Interiérová floristika. In: KOLEKTIV AUTORŮ. *Floristika: díl II.* Děčín-Libverda: Střední škola zahradnická a zemědělská A. E. Komerse, 2007. s. 373–413. ISBN 978-80-239-8923-6.
- MARTINEK, J. Ikebana. In: BITTNEROVÁ, M., M. DOPITA, O. FOJTÍKOVÁ et al. *Floristika: učebnice floristiky v podání předních českých floristů.* Praha: Profi Press, 2011. s. 212–219. ISBN 978-80-86726-43-4.
- MARTINEK, J. a M. BITTNEROVÁ. Interiérová floristika. In: BITTNEROVÁ, M., M. DOPITA, O. FOJTÍKOVÁ et al. *Floristika: učebnice floristiky v podání předních českých floristů.* Praha: Profi Press, 2011. s. 323–354. ISBN 978-80-86726-43-4.
- MARTINEK, J. a H. GÁLOVÁ. *Dočasné instalace v památkách zahradní a krajinářské architektury.* Památkový postup. Číslo předpisu: Osvědčení č. 13, č.j. MK 21033/2016 OVV, Sp.Zh. MK-S 519/2011 OVV. 24.03.2016. Dostupné z: http://web2.mendelu.cz/zf_563_krarch/1.5.1_PAM-POSTUP_Docasne-instalace-v-pamatkach-ZaKA/Pam-postup_Docasne-instalace-v-pamatkach-ZaKA_komplet.pdf
- RABUŠIC, B. Dějiny aranžování květin. In: KOLEKTIV AUTORŮ. *Floristika: díl I.* Děčín-Libverda: Střední škola zahradnická a zemědělská A. E. Komerse, 2007. s. 13–25. ISBN 978-80-239-8922-9.
- RABUŠIC, B. Dějiny aranžování květin. In: BITTNEROVÁ, M., M. DOPITA, O. FOJTÍKOVÁ et al. *Floristika: učebnice floristiky v podání předních českých floristů.* Praha: Profi Press, 2011. s. 13–32. ISBN 978-80-86726-43-4.

6.2 Aplikované výstupy

- MARTINEK, J. *Rostlinné instalace na výstavě „Hortus Magicus.“* Kroměříž, Květná zahrada, 2019. ID 55730; Kód: BMZ.
- MARTINEK, J. a B. RABUŠIC. *Floristika v historickém interiéru.* Státní zámky Lednice a Bučovice, 2020. Dostupné na: <https://www.zamek-lednice.com/cs/zpravy/60540-historicke-vazby-na-zamku-lednice> (Lednice) a <https://www.zamek-bucovice.cz/cs/zpravy/64948-vystava-kvetin-na-zamku-v-bucovicich-mela-velky-uspech-a-mimoradnou-navstevnost> (Bučovice).
- RABUŠIC, B. *Dějiny aranžování rostlin.* [Výukové CD]. Šlapanice, 2005.
- RABUŠIC, B. Květinové dekorace k filmu *Andělská tvář*, 2001.
- RABUŠIC, B. Květinové dekorace k filmu *Z pekla štěstí 2.*, 2001.
- RABUŠIC, B. Květinové dekorace k filmu *Nejkrásnější hádanka*, 2008.
- RABUŠIC, B. Květinové dekorace k filmu *Čertova nevěsta*, 2011.
- RABUŠIC, B. Květinové dekorace k filmu *Já, Mattoni*, 2016.

Obr. 74: Klasicistní úprava vázy ze sušených a umělých rostlin v historickém prostředí knihovny zámku Lednice.
Výsledek workshopu studentů v rámci projektu NAKI II. Státní zámek Lednice. | Foto V. Skálová, 2020.

Název: Použití květinových aranžmá v historických interiérech
Autoři: Jiří Martinek, Bohuslav Rabušic
Vydavatel: Mendelova univerzita v Brně, Zemědělská 1, 613 00 Brno
Tisk: ASTRON print, s. r. o.
Vydání: první, 2021
Počet stran: 60
Náklad: 500 ks
ISBN 978-80-7509-806-1

● Mendelova
● univerzita
● v Brně
●